Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 123 (9109). ● 1987 йил 30 июнь ● сешанба ● Баҳоси 3 тийин.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

29 июнь куни Москвада, Катта Кремль саройида ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг еттинчи сессияси ўз ишини бошлади. Эрталаб соат 10 да СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг биринчи қўшма мажлиси очилди.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ИТТИФОҚ СОВЕТИ ВА МИЛЛАТЛАР СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШЛАРИНИНГ МАЖЛИСИ

29 июнь куни Кремлда СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети оқсоқоллар кенгашларининг қўшма мажлиси бўлди. Мажлисда ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети еттинчи сессиясининг кун тартиби ва иш тартибига доир масалалар муҳокама қилинди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари Г. П. Разумовский, Иттифоқ Советининг раиси Л. Н. Толкунов ва Миллатлар Советининг раиси А. Э. Восс ушбу масалалар юзасидан ахборот бердилар.

Мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари П. Н. Демичев ва СССР Олий Совети Президиумининг секретари Т. Н. Ментешашвили қатнашдилар.

(ТАСС).

ҚАТЪИЙ ИҚТИСОДИЙ ЎЗГАРИШЛАР ЙЎЛИ

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

Мамлакатда авж олиб кетган қайта қуриш Октябрь ишининг бевосита давомидир. Ленин таълимотига содиқ совет халқи жамият турмушининг барча соҳаларини янгилаш жараёнига актив қўшилди. Меҳнаткашлар Ватанимиз тақдири, келажаги учун бутун масъулият кўламини англаган ҳолда, партиянинг қайта қуриш, жадаллаштириш, етилган проблемаларни ҳеч кечиктирмай ҳал қилиш, турғунлик ва консерватизмни кескин бартараф этиш йўлини қатъий қўллаб-қувватламоқдалар.

Мамлакатда вужудга келган ошкоралик, рўй-ростлик, демократияни кенг ривожлантириш вазияти янги, чинакам революцион қайта ўзгартишлар учун кенг уфқлар очиб, ҳар бир совет кишисининг жамият ҳаётининг муҳим проблемаларини ҳал этишдаги гражданлик позициясини янада равшан ёритиб берди.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми меҳнаткашларнинг олға ҳаракатига, меҳнат ва ижтимоий активлигига қудратли омил бахш этди. Пленум қабул қилган қарорлар, ғоялар ва принциплар 29 июнь куни Катта Кремль саройида ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг еттинчи сессиясига тўпланган халқ номзодларининг диққат марказида бўлди. Ана шу қарорлар, ғоялар ва принциплар асосида экономикамизни бошқаришни қайта қуриш мўлжалланмоқда.

Сессия соат 10 да Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси билан очилди.

Депутатлар ва меҳмонлар **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, А. А. Громико, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. П. Никонов, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, В. В. Шчербицкий, А. Н. Яковлев, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Тализин, Д. Т. Язов, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добринин, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, И. В. Капитонов** ўртоқларни қарсаклар билан кутиб олдилар.

Сессиянинг кун тартиби ва иш тартиби бир овоздан тасдиқланади. Муҳокамага қуйидаги масалалар қўйилди:

1. СССР Олий Совети Президиуми составидаги ўзгаришлар тўғрисида.

2. Мамлакатни иқтисодий тараққиётининг ҳозирги босқичида халқ хўжалигини бошқаришни қайта қуриш ҳақида.

3. Давлат ҳаётидаги муҳим масалаларнинг умумхалқ муҳокамаси ҳақидаги СССР қонуни лойиҳаси тўғрисида.

4. Мансабдор шахсларнинг гражданлар ҳуқуқларини камситувчи қонунга хилоф ҳаракатлари тўғрисида судга шикоят қилиш тартиби ҳақидаги СССР қонуни лойиҳаси тўғрисида.

5. СССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш ҳақида.

Кун тартибининг биринчи масаласи юзасидан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари депутат **Е. К. Лигачевга** сўз берилади. У партия Марказий Комитети билан палаталарнинг оқсоқоллар кенгашлари топширувига биноан ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг составига киритиладиган ўзгартишлар тўғрисидаги таклифларни ўртага ташлади.

Аввало, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари тўғрисида, деди у. Конституцияга мувофиқ СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўринбосарларининг состави иттифоқдош республикалар Олий Советлари Президиумларининг Раисларидан ташкил топиши сизларга маълум. Ўзбекистон Олий Совети Президиумининг Раиси О. У. Салимов бошқа ишга ўтказилди. Унинг ўрнига Р. Н. Нишонов Ўзбекистон Олий Совети Президиумининг Раиси қилиб сайланди.

Ўзбекистон партия ва совет органлари О. У. Салимовни ССР Иттифоқи Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари вазифасидан озод этиб, шу вазифага Р. Н. Нишоновни сайлашни таклиф қилмоқдалар.

Энди ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг аъзолари тўғрисида. Сизларга маълумки, ўртоқ Н. Н. Слюньков Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари бўлган пайтида СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси қилиб сайланган эди. КПСС Марказий Комитетининг секретари этиб сайланганлиги муносабати билан Н. Н. Слюньков ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг аъзоси вазифасидан озод этишни илтимос қилди.

Белоруссия партия ва совет органлари Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Е. Е. Соколовни СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси этиб сайлашни таклиф қилдилар.

Қозоғистон партия ва совет органлари Д. А. Кунаевни ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг аъзоси вазифасидан озод этиб, бу вазифага Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. В. Колбинни сайлашни таклиф қилмоқдалар.

Бошқирдистон область партия комитетининг собиқ биринчи секретари М. З. Шокировни ҳам ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг аъзоси вазифасидан озод этиш таклиф қилинади.

Шу таклифларга мувофиқ ССР Иттифоқи Олий Советининг Президиуми составидаги ўзгартишлар тўғрисида қарорлар қабул қилинади.

Мамлакат иқтисодий тараққиётининг ҳозирги босқичида халқ хўжалигини бошқаришни қайта қуриш тўғрисида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси депутат **Н. И. Рижков** доклад қилди.

Мамлакат иқтисодий тараққиётининг ҳозирги босқичида халқ хўжалигини бошқаришни қайта қуриш тўғрисидаги масала юзасидан Миллатлар Совети план-бюджет комиссиясининг раиси **Н. И. Масленников** палаталарнинг доимий комиссиялари номидан қўшимча доклад қилди.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленумида М. С. Горбачев қилган докладда баён этилган ва шу Пленум томонидан маъқулланган бошқарувни тубдан ислоҳ қилиш принциплари, деди у, КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленуми ҳамда партия XXVII съезди экономикада ва социал соҳада туб ўзгартишлар қилиш тўғрисида белгиланган режаларни амалга оширишни жадаллаштиришнинг жуда муҳим бўғинидир.

Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги қонун мамлакат экономикасини бошқариш яхлит системасини вужудга келтиришнинг асоси бўлиб қолиши керак, шу қонуннинг лойиҳаси сессия муҳокамасига тақдим этилган.

Қонун лойиҳасини синчиклаб таҳлил этиш, деди нотиқ, жамиятимиз олдида турган вазифаларга у мос бўлиб тушишини кўрсатди. Комиссиялар лойиҳани умуман маъқуллаш билан бирга унга баъзи бир аниқликларни киритишни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблайдилар.

Экономикамизни бошқаришнинг бошқа ҳамма органларини тубдан қайта қурмай туриб, қонунни муваффақиятли равишда рўёбга чиқариб бўлмайди, деди сўнгра нотиқ. Ҳозир

(Давоми 4-бетда).

Москва, Кремль, 1987 йил 29 июнь. Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг еттинчи сессияси. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси. ТАСС—ЎзТАГ телефотоси.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. ГОРБАЧЕВнинг

КПСС Марказий Комитети Пленумида 1987 йил 26 июнда сўзлаган якунловчи нутқи

Ўртоқлар, биз Марказий Комитетимиз Пленумининг ишини тугаллаяпмиз. Бу Пленумни бутун партия, бутун мамлакат орзиқиб кутганини биласизлар ва бу нутқларда ҳақли равишда таъкидланди: биринчидан қайта қуришнинг ҳозирги босқичи кўпгина муаммоларни ўртага қўйди. Марказий Комитетнинг ушбу Пленуми бу муаммолар хусусидаги фикрни айтиши, сиёсий ва ташкилотчилик иши учун хулосалар чиқариши керак эди, иккинчидан эса, Пленум олдида мамлакатимиз экономикасини бошқаришни тубдан ислоҳ қилишнинг асосий қоидаларини, принципларини ишлаб чиқиш вазифаси турар эди.

Ўйлайманки, бизда Пленум коммунистларнинг, барча совет кишиларининг умидларини оқлади, деб айтиш учун тўла асос бор. Бунинг жуда катта аҳамияти шу билан белгиланади. Пленум қайта қуришимизни КПСС XXVII съезди белгилаб қўйган йўлдан анча олға силжитади, унинг зарурлигини ва уни амалга оширишга ёндашувнинг янги усулларини тушунишни чуқурлаштиради.

Пленумда экономикани бошқаришни тубдан ислоҳ қилиш программаси қабул этилди. Бу программа қайта қуришни жадаллаштиришнинг қудратли ва таъсирчан воситасини яратади.

Бу программа ўтган икки йиллик амалий тажриба бизга нималар берганини, илмий тафаккур бизга нималар берганини, социализм қурилиши ўн йилликларининг сабоқлари нималар берганини ўзига сингдириб олган. Кейинги йилларда биз экономикага янгича ёндашувларни синаш мақсадида ўтказган экспериментлар программа учун негиз бўлди. Хуллас, қабул этилган ҳужжатларда коллектив фикр, жамиятимиз тараққиётининг ҳозирги босқичида шу масала юзасидан биз умумлаштира олган ҳамма нарсалар ифодалаб берилди.

Пленум ўтган муҳит ҳақида алоҳида гапирмоқ керак. Бу муҳит апрель Пленумидан ва КПСС XXVII съездидан кейин партияда вужудга келаётган янги вазият янада ривожланаётганини ифодалайди, қайта қуришнинг боришига, унинг муваффақиятлари ва ютуқларига сергак баҳо берилганлиги билан, иш чуқур таҳлил этилганлиги, камчиликлар танқид қилинганлиги, етилган муаммолар эркин, ишчан муҳокама қилинганлиги билан характерланади. Мана шу фазилатларнинг ҳаммаси ушбу Пленум ишига хос бўлди ва биз ҳаммамиз, Марказий Комитет аъзолари жуда ҳақли равишда мамнун бўла оламиз.

Қайта қуриш жараёни ўзининг ҳамма ютуқларига қарамай, ҳозирча суст бораётганлиги докладда ва нутқларда таъкидланди. Биз вазиятни танқидий баҳолаб, шу тариқа ўз имкониятларимизни сафарбар этаяпмиз, ижтимоий турмушимизнинг ҳамма соҳаларида эса бундай имкониятлар оз эмас.

Бу ерда янграган танқид ва ўз-ўзини танқид —ишларнинг ҳолатидан оқилона қаноатланмаслик ифодаси ва кучимизнинг кўрсаткичидир. Большевикча танқиднинг асосий белгиси — унинг аниқ равшанлиги, ишчанлиги ва амалийлигидир. Саноатимизда ҳам, экономиканинг қишлоқ хўжалиги каби мураккаб секторида ҳам ютуқларимиз борлигини тўла асос билан айта оламиз. Бироқ, одамларнинг онгида, кейинги вақтларда мамлакатда вужудга келган ижтимоий-сиёсий вазиятни англашда айниқса катта ютуққа эришилди.

Ҳозирги мамлакатимиз — тез ўзгариб бораётган жамиятдир. Энди у бошқача кайфиятлар ва бошқача умидлар ҳукм сураётган жамиятдир. Жамият янгиланмоқда, фикр қулф уриб ишлай бошлади, амалий ҳаракатлар эса тобора активлашиб, янада каттароқ яққол натижалар бермоқда.

Пленум қайта қуришнинг яхлит концепциясини ишлаб чиқишни ниҳоясига етказаяпти, дейиш мумкин. Биз қайта қуриш ғоясини 1985 йил апрелида ўртага ташлаган эдик, XXVII съезд, Марказий Комитетнинг январь Пленуми ҳужжатларида ишлаб чиққан эдик. Аммо ишнинг назарий жиҳати нақадар муҳим бўлмасин, асосий нарса бунинг ўзи эмас. Бу галги Пленумнинг сиёсий аҳамияти шундан иборатки, у қайта қуриш ғояларини амалий изга кўчиради. Ҳал қилувчи ижтимоий соҳада — халқ турмушининг энг чуқур илдизларига дахлдор бўлган иқтисодий соҳада шундай қилади.

Яна бир марта айтмоқчиманки, Пленум қарорлари, у қабул этган ҳужжатлар бизнинг жадаллаштиришга, қайта қуришга қаратилган стратегик йўлимизни ҳам назарий, ҳам амалий жиҳатдан анча чуқурлаштиради. Бу ҳужжатлар экономикани қайта қуриш учун принципиал йўл-йўриқлар беради. Амалий тажриба ҳам ҳали кўпгина янгиликларни келтириб чиқаради, албатта. Ҳаёт қайта қуриш тўғрисидаги тасаввурларни чуқурлаштиради. Бизнинг олдимизда янги муаммолар, бир талай мураккаб ишлар турибди. Гарчи хатолар имкони борича камроқ бўладиган тарзда ишлашимиз ва ҳаракат қилишимиз керак бўлса-да, ҳар ҳолда хатолар қилмасликдан истисно эмасмиз.

Шундай бўлса-да, хато қилишдан қўрқиш — энг катта хато эканига ишончим комил.

Башарти, бирон-бир кимса ҳозирги босқичнинг мураккаб ишларидан чўчиб, кабинетларда қўрқоқлик қилиб ўтирса, ҳаёт эшик ва деразаларни тобора қаттиқроқ қоқиб келаётганига жавоб бермаса, мана шунинг ўзи энг катта хато бўлади.

Биз етилган муаммолардан бўйин товламасликни, масалаларни тўплаб ўтирмасликни қоида қилиб олдик, бусиз ҳам масалалар ҳаддан ташқари кўп тўпланиб қолган, Хато қилишдан қўрқиш айниқса ҳалокатлидир: бу нарса иродани фалаж қилиб қўяди, жамиятни ўзгартириш соҳасидаги куч-ғайратларга тўсқинлик қилади.

Ҳозир биз, башарти экономика ҳақида гапириладиган бўлса, ўзига хос ўтиш даврини бошдан кечираяпмиз. Биз ҳамма корхона ва бирлашмаларни тўла хўжалик ҳисобига ўтказишимиз, планлаштиришни нарх белгилаш системасини тубдан ислоҳ қилишга тайёргарлик кўришимиз ва уларни амалга оширишимиз, материал-техника таъминотини, молия ва кредитни, бошқарувнинг ташкилий структураларини қайта қуришимиз керак.

Мана шуларнинг ҳаммаси пухта ўйлаб, жиддий ишлашни талаб қилади. Айни вақтда ҳеч ким бизни ўн иккинчи беш йиллик вазифаларини ҳал этишдан, ўзимиз беш йиллик планда ўртага қўйган мақсадларга эришишдан ҳалос этмайди.

Мамлакатимиздаги мана шу мураккаб ўтиш чўзилиб кетмаслиги учун биз мана шу масъулиятли пайтда ҳам қатъият билан, ҳам ўйлаб, ҳам самарали ҳаракат қилишимиз учун ҳамма шароитни яратиш керак, албатта.

Бу ўринда ҳамма иш муҳим, аммо биз миллион-миллион кишиларнинг иқтисодий манфаатларига дахлдор бўлган экономикани бошқаришни тубдан ислоҳ қила бошлаётганлигимиз — энг муҳим иш, деса бўлади. Такрор айтаман: энг муҳими, энг асосийси мана шу.

Шу сабабли биз барча амалий ишларда бу манфаатларни эътиборга олишимиз керак. Бундан — биз турли кайфиятлар ва тайёрга айёрлик манфаатлари думига эргашиб юришимиз мумкин, деган маъно асло келиб чиқмайди.

Йўқ, ўртоқлар, биз эътиборга олишга мажбур бўлган ҳаққоний манфаатлар ҳақида гапираяпман, шу сабабли хўжалик юритишнинг янги механизмига ўтиш соҳасидаги ҳамма иш шу манфаатларни рўёбга чиқариш учун кўпроқ имконият бериши керак. Айни шу манфаатларни эътиборга олиш иқтисодий системамизга, бутун хўжалик ишимизга янги жўшқинлик бахш этадиган пружина бўлиб қолиши лозим.

Умуман, ҳозирги босқичдаги бутун ишни зўр масъулият билан ўтказиш керак. Бу партия бошчилик қилаётган, тажриба билан қуролланган назарий жиҳатдан билимдон ва ташкилий жиҳатдан жипслашган жамиятнинг қўлидан келадиган иш. Бугун биз шуни алоҳида куч билан таъкидлашимиз керак — ижтимоий тараққиётнинг бу босқичида, умуман қайта қуришда партиянинг роли айниқса муҳим.

КПССнинг зиммасига барча бўғинларда, ҳамма поғоналарда ислоҳотни амалий равишда рўёбга чиқаришдан иборат ғоят масъулиятли вазифа юклатилмоқда. Шу ҳақда гапирганда, бошланғич партия ташкилотларининг ролини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Чунки биз ўйлаб қўйган режаларнинг ҳаммаси асосан ва унинг бутун мазмуни меҳнат коллективида, ишлаб чиқариш коллективида рўёбга чиқарилади. Экономикани бошқаришнинг барча органлари фаолияти аввало экономиканинг асосий бўғини муваффақиятли, самарали ишлаши учун шарт-шароит яратишга қаратилган бўлиши керак.

Ҳозир бошланғич партия ташкилоти айнан меҳнат коллективида ишлаётганлиги унинг ошиб бераётган ролини белгилаб турибди. КПСС Марказий Комитетидан тортиб, барча партия комитетлари шуни назарда тутишлари, ҳамда ўз ихтиёридаги жамики мавжуд воситалар билан янги шароитларда бошланғич ташкилотлар самарали ҳаракат қилишларига кўмаклашишлари керак. Бу гап партиявий ишнинг барча соҳаларига — сиёсий, ташкилотчилик, идеология ишига тааллуқлидир.

Мамлакат хўжалик кадрларининг катта корпуси олдида ҳам янги вазифалар турибди. Партия ислоҳотини амалга оширишда уларнинг ҳал қилувчи ҳисса қўшишларига умид қилади. Мамлакатнинг жуда катта кадрлар потенциали бор, модомики шундай экан, бу кадрларнинг экономикадаги ислоҳот муносабати билан ҳозирги ўзгартишларнинг янгилиги ва миқёсларини чуқурроқ англаб олишида, хўжалик юритишнинг янги принциплари асосида актив ишга киришишида, шу принципларни ҳамма жойда, хўжаликнинг барча бўғинларида жорий этишида уларга ёрдам бериш керак. Шундай ҳаракат қилиш керакки, қайта қуришга, ислоҳотга тарафдор бўлган, ўзининг бутун кучи, тажрибасини унга сарфлашга, бу ишга жонини фидо қилишга интилаётган барча кишилар партия органлари томонидан актив қўллаб-қувватланиши ва эътиборга сазовор бўлиши лозим.

Булар эса одамларнинг асосий кўпчилигидир. Бугина эмас — башарти бизда кадрларнинг асосий бўғинида, бунда мен корхоналар, қурилишлар, колхозлар, совхозларнинг раҳбарларини назарда тутаман, тартибсизликдек иллат бартараф қилинмас экан, ислоҳот жуда қийинчилик билан боради. Шу сабабли яна бир бор такрорлаб ўтмоқчиман: сиёсий жиҳатдан қайта қуриш тарафида бўлган ва заруp билимдонликка эга бўлган барча кадрлар қўллаб-қувватланиши керак. Ишда уларни қўллаб-қувватлаш ва уларга ёрдам бериш лозим,

Ўртоқлар, Пленумда ўн учинчи беш йиллик экономикани бошқаришни тубдан қайта қуришнинг ҳал қилувчи босқичи бўлади, деб тўғри айтилди. Айни ўша пайтгача планлаштиришни, нарх-наво белгилашни ва молия-кредит механизмини ислоҳ қилиш ниҳоясига етказилади, ишлаб чиқариш воситаларини улгуржи савдо қилишга ўтиш асосан амалга ошириб бўлинади. Шу тадбирлар натижасида бошқаришнинг мунтазам системаси жорий этилади.

Аммо бунинг учун ўн учинчи беш йилликнинг ўзи ҳам ҳозирги даврни, янги тасаввурларни ва экономикада рўй бераётган жараёнларни чуқурроқ англашни эътиборга олиб тузилиши керак. Шу муносабат билан Марказий Комитетнинг Пленумларидан бирида ўн учинчи беш йилликнинг сиёсий концепциясини, унинг стратегик моҳиятини муҳокама қилиш зарурати бор.

Биз партиянинг навбатдаги, XIX конференциясини чақириш тўғрисида қарор қабул қилдик. Бу конференция партия ва мамлакат турмушидаги жуда катта сиёсий воқеа бўлади. Биз коммунистлар учун у аслида турмушимизнинг асосий масаласи — қайта қуриш соҳасидаги сиёсий имтиҳонга айланади.

Экономика соҳасидаги, бошқа жабҳалардаги бутун амалий ишимиз шу тарзда олиб борилиши керакки, биз бу имтиҳондан муносиб ўтайлик ва конференцияга яхши амалий тажриба, реал натижалар билан борайлик, келажак учун сабоқлар чиқариб олайлик.

Ўртоқлар! Бизнинг иқтисодий ишимиз, халқ хўжалигидаги қайта қуриш миллион-миллион меҳнаткашлар оммасини ўзига жалб этган тақдирдагина муваффақиятли бўлиб чиқиши мумкин. Шу сабабли мамлакатимизда бошқарувни тубдан қайта қуриш йўли аслида ишлаб чиқариш соҳасидагина эмас, шу билан бирга бутун ижтимоий турмушни ҳам янада демократиялаш йўли билан бирлашиб кетади. Экономиканинг тараққиётини социалистик демократизмнинг ривожланишидан ажратиб бўлмайди.

Тез орада сизлар ўз жойларингизга, республикалар, ўлкалар, областларга, шаҳар ва районларга, корхоналарга жўнаб кетасизлар, энди Марказий Комитет аъзолари, Пленум барча қатнашчилари олдида қабул этилган қарорлардан келиб чиқадиган ғоят муҳим вазифалар амалий тарзда кўндаланг бўлади.

Пленумнинг йўл-йўриқлари, ғоялари аввало коммунистларнинг, энг кенг халқ қатламларининг онгига етказилиши керак. Пленум белгилаб берган узоқ муддатли вазифаларни биз кундалик вазифаларни ҳал этиш билан, аввало Марказий Комитетнинг шу Пленумида Сиёсий бюронинг докладида ўртага қўйилган вазифаларни ҳал этиш билан моҳирона боғлаб олиб борилиши жуда муҳимдир.

Мана шу — ҳозирги энг муҳим иш, деб ўйлайман. Қайта қуриш авж олиб бораётганини, чуқурлашаётганини ва турмушнинг барча соҳаларида, аввало меҳнаткашларнинг кундалик, энг зарур эҳтиёжларини қондиришга реал самаралар бера бошлаганини одамлар аниқ-равшан ҳис этишлари керак.

Ўртоқлар, Марказий Комитет Пленуми қабул этган қарорларни бажариш соҳасида самарали ишлашларингизни тилашга ижозат бергайсизлар.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ҲОЗИРГИ БОСҚИЧИДА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси депутат Н. И. РИЖКОВ доклади

Халқ хўжалигини бошқаришни тубдан қайта қуриш, деди Н. И. Рижков, бу партия XXVII съезди ишлаб чиққан мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш, совет жамияти турмушининг ҳамма соҳаларини сифат жиҳатидан янгилашга қаратилган стратегик йўлни амалга оширишда ҳал қилувчи вазифадир. Бошқаришни қайта қуришнинг сиёсий йўлини ишлаб чиқишда, хўжалик механизмини тубдан ислоҳ қилишни назарий жиҳатдан янгилашда, аниқ-равшан ҳаракат программасини белгилаб беришда КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Пленуми ғоят муҳим роль ўйнади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг Пленумдаги докладида жамиятимизда бугун юз бераётган жараёнлар марксча-ленинча таҳлил қилиб берилди, иқтисодий ва социал ўзгартишларни жадаллаштиришнинг, социализм имкониятларидан янада тўлароқ фойдаланишнинг зарурлиги яққол ва аниқ-равшан кўрсатиб берилди. Бошқаришнинг яхлит системасини барпо этишнинг сиёсий, иқтисодий ва ҳуқуқий негизларини белгилаш юзасидан жуда катта ишларга якун ясалди. Пленумнинг чуқур мазмуни, унинг хулосалари ва қоидаларининг моҳияти — мамлакат халқ хўжалигини жадал ривожлантиришнинг ҳал қилувчи шарти бўлган бошқарувни демократиялашни ҳар томонлама асослаб беришдан иборат бўлди.

Эндиликда ҳар бир меҳнатчи олдига, бутун совет халқи олдига қайта қуриш назариясини социалистик қурилиш практикасида мужассамлаштиришдек олижаноб мақсад қўйилди.

I. Бошқарувнинг яхлит системасини вужудга келтириш — партия иқтисодий стратегиясини амалга оширишнинг ҳал қилувчи шарти

Марксизм-ленинизм назарияси, социалистик қурилишнинг бутун тажрибаси социал-иқтисодий тараққиётга эришиш учун ишлаб чиқаришнинг объектив шароитларига, ишлаб чиқарувчи кучларнинг эришилган даражасига мос келадиган халқ хўжалигига раҳбарликнинг пухта ва самарали системасига эга бўлиш зарурлигини кўрсатмоқда.

Ҳозирги система бундай талабларга мос келмай қолди. Бошқаришнинг амалдаги форма ва методлари асосан 30-йилларда таркиб топган бўлиб, Совет давлати ўша даврда ҳал этган халқ хўжалигини ривожлантиришнинг ўзига хос шароитлари ва вазифаларига мувофиқ равишда пайдо бўлган эди. Кейинчалик экономикада катта силжишлар бўлганига қарамай, бошқариш системасини ўзгартириш юзасидан туб чоралар кўрилмади. Бу система бизнинг олға томон ҳаракатимизга тўсқинлик қила бошлади.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан кейин экономиканинг ўнлаб йиллар давомида ҳал қилинмай келган жуда кўп энг ўткир ва мураккаб проблемалари юзасидан катта тадбирлар режали асосда амалга ошириш бошланди. Структура-инвестиция ва фан-техника сиёсатининг янги принциплари ишлаб чиқилди ва ҳаётга жорий этила бошлади. Жорий ва истиқбол планлари социал соҳани ривожлантиришга кўпроқ қаратилди.

Халқ хўжалиги олдида турган вазифаларнинг мураккаблиги ва янгилиги, унинг катта кўламлари ҳар томонлама иқтисодий экспериментлар ўтказишни тақозо этди. Бу экспериментлар корхоналарни тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтказиш учун реал асос бўлиб хизмат қилди, зарур тажриба тўплашга, қайта қуришнинг бундан буёнги программасини ҳар томонлама мушоҳада қилишга, корхоналар фаолиятининг иқтисодий ва ҳуқуқий негизларини ишлаб чиқиш учун пухта базани таъминлашга ҳамда давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида СССР қонуни лойиҳасини тайёрлашга, халқ хўжалигини бошқаришнинг яхлит системасини вужудга келтириш билан яқиндан шуғулланишга имкон берди.

Ўтмишнинг тажрибаси қисман ўзгартишлар киритиш билан хўжалик юритиш механизмини жиддий равишда яхшилашга эришиш мумкин эмаслигига ишонтиради. Туб, комплекс ислоҳот зарур. Ана шундагина биз бошқариш системасини сифат жиҳатдан янгилашга умид қила оламиз, ана шундагина биз уни чинакам яхлит ва самарали системага айлантира оламиз. Халқ хўжалигига раҳбарлик системаси социализмнинг афзалликларидан, унга объектив жиҳатдан хос бўлган планлиликдан тўла даражада фойдаланиши, тараққиётнинг асосий бунёдкор кучи бўлган инсон омилини ҳар томонлама активлаштиришга асосланиши керак.

Бошқаришни такомиллаштириш аввало демократик централизм ленинча принципларини тиклаш ва ижодий ривожлантириш билан боғлиқ эканлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатди. Ўтмишда демократик централизм принципларининг бузилиши ундаги икки асоснинг узвий боғлиқлигини, уларнинг бирлигини амалда ажратиб қўйди. Аслини олганда, демократик централизмнинг остида қолиб кетди. Қайта қуриш жараёнида ана шу бирликни тиклаш лозим. Партиямиз бошқарувнинг сифат жиҳатидан янги яхлит системасини вужудга келтиришга демократик централизмни айни ана шундай чинакам ленинча позициядан туриб тушунган ҳолда ёндашди, деб таъкидлади нотиқ. Яхлит системанинг энг характерли белгилари нималардан иборат?

Биринчидан, бу шахсий ва коллектив манфаатларни умумхалқ манфаатлари билан узвий боғлаб олиб боришдан, ижтимоий ишлаб чиқариш барча қатнашчилари ҳаракатларининг бирлигига эришишдан иборат. Меҳнатчи — корхона — жамият манфаатларининг бир-бирига боғлиқлиги социалистик мулкка муносабатни амалга оширишда янада юқори поғонага кўтарилишга, барча меҳнат коллективларининг, ҳамма совет кишиларининг халқ бойлигини кўпайтиришдан манфаатдорлигини оширишга имкон беради.

Иккинчидан, корхона, унинг самарали ишлаши учун, тўла хўжалик ҳисобини ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашни жорий этиш учун энг қулай иқтисодий шароит яратиш бошқарув яхлит системасининг асосий вазифаси қилиб қўйилади. Ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун, социал тараққиёт учун ва моддий рағбатлантириш учун маблағларни ишлаб топиш керак, деган принцип меҳнат коллективларида мажбурий кучга эга бўлади.

Учинчидан, бошқаришнинг яхлит системаси хўжалик юритиш механизмининг энг муҳим элементлари, яъни планлаштириш, иқтисодий рағбатлантириш, ташкилий структуралар яқиндан баҳамжиҳат ҳаракат қилишини амалда таъминлаши керак. Улар комплекс ҳолдагина ва марказлаштирилган ҳамда демократик асослар тўғри қўшиб олиб борилган тақдирдагина бир-бирини тўлдириб, бир-бири билан келишган ҳолда самарали, аниқ-пухта ҳаракат қила олади.

Тўртинчидан, бошқаришнинг янги системаси тармоқ билан территориянинг ўзаро узвий боғлиқлигини кўзда тутади, ишлаб чиқариш ва социал вазифаларни ҳал этишда, инфраструктурани ривожлантиришда, табиий муҳитни муҳофаза қилишда уларнинг манфаатларини бирлаштиради.

Бешинчидан, бошқаришнинг яхлит системаси принциплари ҳамма даражада — корхонадан тортиб министрликкача, марказий иқтисодий органлар ва ҳукуматгача бошқариш ҳар бир звеносининг ҳуқуқлари ва масъулиятини аниқ чегаралаб, улар ўртасидаги ўзаро ҳаракатларни пухта ташкил этган ҳолда амалга оширилади. Ҳамма босқичда устун даражадаги буйруқ бериш — маъмуриятчилик методларидан бошқаришнинг устун даражадаги иқтисодий методларига ўтишни амалга ошириш зарур. Шундай қилиб, ходимларнинг, меҳнат коллективларининг манфаатларига таъсир қилишнинг чинакам демократик йўли қарор топади.

Ниҳоят, яхлит система такрорий қайта ишлаб чиқаришнинг интенсив турига мўлжалланган бўлиб, унинг ҳам ички, ҳам ташқи объектив шарт-шароитларининг ўзгаришини сезгирлик билан ҳисобга оладиган структурасини шакллантиради.

II. Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида СССР Қонуни — экономикани бошқаришни қайта қуришнинг негизи

Бошқариш системасида амалга ошириш мўлжалланган ўзгаришлар аввало, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг асосий бўғини бўлган корхонада ўтказилади. Халқ бойлиги айни шу ерда яратилади ва кўпайтирилади, иқтисодий ва социал вазифаларнинг ҳал этилиши таъминланади. Айни давлат корхоналарида меҳнаткашлар социализм берган меҳнат қилиш ҳуқуқидан фойдаланадилар, ўз ижодий қобилиятларини намоён эта оладилар.

Бундай қонун лойиҳаси мамлакатимизда биринчи марта ишлаб чиқилди. Бу жуда муҳим социал-иқтисодий аҳамиятга молик ҳужжатдир. Бу бутун хўжаликни бошқаришни ўзгартиришга пойдевор қўйиб, ана шу ўзгаришларни бошлаб беради.

Қонун лойиҳасининг асосий ғояси шундан иборатки, меҳнат коллективлари фаолиятининг янги хўжалик механизми корхоналарни ўзларининг асосий вазифаларини — халқ хўжалиги ва аҳолининг зарур маҳсулотга эҳтиёжларини бутун чоралар билан қондириш, бундай маҳсулотларни кам харажат билан ишлаб чиқариш вазифасини бажаришга туртки берадиган ишлаб чиқариш ва социал шароитларини ҳамда уларнинг ривожланиш омилларини яратиши керак. СССР Қонунининг мантиқи ва моҳияти мана шундан иборат.

Айни ана шундай позициядан туриб корхоналарни бошқариш моҳиятига, форма ва методларига туб ўзгартишлар киритилган. Қонун лойиҳаси коллектив ҳаётига олиб кирадиган барча янгиликлар, коллективнинг меҳнат натижаларидан манфаатдорлигини таъминлайдиган бутун омиллар системаси хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи бошқариш ленинча принципларини изчил қарор топтириш билан узвий боғлиқдир. Бундан буён корхоналарнинг ишлаб чиқариш ва социал ривожланиши фаолият натижаларига, меҳнат коллективи ишлаб топган маблағларга бевосита, қаттиқ боғлиқ бўлиб, одамлар ташаббускорлигини ривожлантиришга қудратли туртки бўлади.

Янги иқтисодий категория — хўжалик ҳисоби даромади практикага жорий этилмоқда. Бундай даромад меҳнатга ҳақ тўлаш ва моддий рағбатлантириш, ишлаб чиқариш, фан ва техникани ривожлантириш фонди ҳамда социал ривожланиш фондининг асосий манбаи бўлади. Бу эса фойда ёки даромадни кўпайтиришга интилиш амалда меҳнат коллективларини ҳақиқатан ҳам хўжаликни тежаб-тергаб юргизишга, меҳнат унумдорлиги ва маҳсулот сифатини оширишга, барча ресурслардан авайлаб фойдаланишга ундаши керак.

Тўла хўжалик ҳисоби — ҳозирнинг ўзидаёқ кўпгина меҳнат коллективларининг реал турмушига айланиб қолди. Шу йил бошидан бери учта машинасозлик министрлигининг корхоналари, Енгил саноат министрлиги, шунингдек Нефть химияси саноати министрлиги, Денгиз флоти министрлиги ва бошқа бир қанча тармоқларнинг корхоналари янгича шароитда ишламоқда.

Хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш коллективларнинг ўз иш якунлари учун масъулиятини кескин ошира бориб, корхоналар фаолиятини планлаштиришда туб ўзгартишларни амалга оширишни назарда тутади. Давр бу жараённи анча демократиялаштиришни, унда меҳнат коллективлари актив қатнашишини тақозо этади. Меҳнат коллективлари эндиликда ўз иқтисодий ва социал ривожланиш беш йиллик планларини ва улар асосида йиллиқ планларни мустақил ишлаб чиқибгина қолмай, айни вақтда уларни ўзлари тасдиқлаши принципиал жиҳатдан янги воқеа бўлди.

Жамият манфаатлари, бу жараёнга давлат таъсири иқтисодий методлар билан, контрол рақамлар, давлат буюртмалари, узоқ муддатли барқарор нормативлар ва лимитлар орқали таъминланиши зарур. Бу эса корхоналарнинг хўжалик мустақиллигини кучайтиради ва айни вақтда уларни халқ хўжалиги соҳасида ўз олдиларига қўйган мақсадга сафарбар этади.

Н. И. Рижков планлаштиришнинг мана шу воситаларидан ҳар бирининг ролини таърифлаб, янги шароитда корхоналар ишга жиддий киришишларига, бозорни чинакам ўрганишларига, мунтазам юксак техникавий даражани ва ўз маҳсулоти сифатининг яхши бўлишини таъминлаб, истеъмолчиларга манзур бўлишларига тўғри келади, деди. Шундай қилинмаса, улар ўз ишлаб чиқариш ва социал ривожланиш, меҳнатга ҳақ тўлаш учун зарур бўлган маблағни ишлаб топа олмайдилар.

Хўжалик шартномалари буни план тузишдаги энг муҳим восита қилиб қўймоқда, чунки ана шу шартномаларда истеъмолчининг маҳсулот состави, сифати ва уни етказиб бериш муддатига бўлган барча талаблари намоён бўлади. Ўзаро мажбуриятларни аниқ-пухта бажариш, бевосита алоқаларни мустаҳкамлаш, ҳалол шерикчилик, иборали қилиб айтганда, янги шароитда меҳнат коллективларининг шон-шараф кодексига айланади.

Янги шароитда корхона фан-техника тараққиётига таянмай туриб, муваффақиятли ишлай олмайди — унинг маҳсулотини истеъмолчи қабул қилмайди. Ҳар бир коллектив янгиликларни энг кўп даражада қабул қилишини уни фан ва техника ютуқларидан фойдаланишдан астойдил манфаатдор бўлишини таъминлаш аслида қайта қуришнинг асосий вазифаси қилиб белгиланди.

Докладчи фан-техника тараққиётига ва мавжуд ишлаб чиқариш потенциалидан самарали фойдаланишга тўсқинлик қилаётган камчиликларга тўхталиб, тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш, шубҳасиз, ана шу салбий ҳолатларга қатъиян тўсиқ қўяди, деди. Корхона тўғрисидаги Қонун лойиҳасида корхонанинг муваффақиятли ишлаши учун барча зарур ҳуқуқлар берилиши кўзда тутилади. Бироқ корхонанинг ўз мажбуриятларини бажармай туриб, меҳнаткашларнинг, жамият ва давлатнинг манфаатларига риоя этилиши учун ўзига ишониб топширилган социалистик мулк олдидаги мажбурияти, масъулиятига риоя этмай туриб, ҳуқуқлари бўлиши мумкин эмас. Қонун лойиҳасида мана шу ҳақда ҳам аниқ-равшан айтилган.

Давлатнинг ташқи иқтисодий фаолиятини чуқур қайта қуриш меҳнат коллективлари турмушига кўпгина принципиал янги жиҳатларни олиб киради. Маълумки, давлатнинг ташқи иқтисодий фаолияти яқин вақтларгача марказий идораларнинг бутунлай алоҳида имтиёзли ҳуқуқи бўлиб келган эди. Эндиликда корхоналар мана шу соҳага киритилди, коллективларни қизиқтирувчи ва чет эллик шериклар билан алоқаларни ривожлантириш учун масъулият мезонини белгиловчи омиллар системаси ишлаб чиқилди. Ҳозирги вақтда 70 тадан кўпроқ корхона бевосита ташқи бозорга чиқиш ва ўзида ташқи савдо фирмалари ташкил этиш ҳуқуқини олди.

Қонун лойиҳаси социал ривожланишда ҳам корхоналар мустақиллиги чегарасини анча кенгайтиради. Маълумки, илгари айтиб ўтилганидек, бундай мустақиллик корхонанинг ўз иш натижаларига бевосита боғлиқ қилиб қўйилмоқда. Бу билан меҳнат коллективига фақат ишлаб чиқариш бўлинмаси, деб муносабатда бўлишга барҳам берилмоқда. Меҳнат коллективи жамиятнинг социал сиёсат конкрет рўёбга чиқариладиган ғоят муҳим қисмига айланмоқда. Бундан буён корхона ишлаб топган маблағлари ҳисобига уй-жой, болалар муассасалари, клублар, дам олиш уйлари, профилакторийларни мустақил равишда қуради ва улардан фойдаланади. Хотин-қизларнинг меҳнати ва турмуши учун қулай шароитлар яратиш, уруш ва меҳнат ветеранлари, пенсионерлар, инвалидлар ва болалар тўғрисида ғамхўрлик қилиш, мактаблар ишига актив ёрдам бериш корхоналарнинг бевосита мажбуриятига айланмоқда.

Корхоналар фаолиятидаги барча ўзгаришлар демократияни кенг ривожлантириш билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, социалистик ўзини-ўзи бошқарув принципини изчил ривожлантиришга таяниши Қонун лойиҳасининг энг муҳим ва принципиал аҳамиятини белгилайди. СССР Олий Совети муҳокамасига киритилган Қонун лойиҳасида ўзини-ўзи бошқарувнинг уч жиҳати чамбарчас боғлиқ деб тушунилади. Биринчидан, коллективларнинг барча қарорларини қабул қилиш ва амалга оширишда актив иштирок этиши кўзда тутилади. Иккинчидан, бригадирдан тортиб бош директоргача раҳбарларнинг сайлаб қўйилиши тасдиқланади ва учинчидан, корхоналарни бошқаришда демократик негизда якка бошчилик сақланиб қолади ва мустаҳкамланади.

Корхоналарда меҳнат коллективларининг хоҳиш-иродаси ва манфаатларини ифодаловчи кенгашлар тузилади. Бундай кенгашлар корхона турмушининг барча жиҳатларига фаол таъсир кўрсатиши учун катта ваколатларга эга бўлади. Шу тариқа, халқ ҳокимияти органларининг социалистик системаси ишлаб чиқариш соҳасидаги ғоят муҳим бўғин билан тўлдирилади. Кенгашлар ҳозирнинг ўзидаёқ кўпгина бирлашмалар ва корхоналарда муваффақиятли ишлаб турибди.

Қонун лойиҳасининг асосий қоидалари мана шундан иборат. Маълумки, Қонун лойиҳаси олдиндан умумхалқ муҳокамасига қўйилди. Ана шу катта сиёсий кампания давомида, деди докладчи, ишлаб чиқилган тадбирлар тўғрисида меҳнаткашлар, бутун жамоатчиликнинг манфаатдор ва холис фикри аниқланиб, уларнинг тўғрилигини текширишнинг яхши имконияти пайдо бўлди. Бугунги кунда совет кишилари Қонун лойиҳасини маъқуллаб кутиб олдилар, унинг принципларини тўла-тўкис қўллаб-қувватламоқдалар, деб тўла асос билан айтиш мумкин.

Муҳокама чинакам ошкоралик, рўй-рост танқид руҳида ўтди ва умуман қайта қуришнинг новаторлик руҳига мос бўлди. Муҳокамада ишчилар, колхозчилар, хизматчилар, инженер-техник ходимлар, олимлар, аҳолининг барча табақалари қатнашди.

Муҳокама жараёнида 140 мингдан ортиқ таклиф ва мулоҳаза билдирилди. Бу таклиф ва мулоҳазаларнинг ҳаммаси диққат билан ўрганилиб, пухта ишлаб чиқилди. Совет кишилари Қонун лойиҳасини тўла-тўкис маъқуллаб ва қўллаб-қувватлаб, айни вақтда ўз мактубларида ва нутқларида, оғзаки билдирилган фикр-мулоҳазаларида корхоналарга бериб қўйилган ҳуқуқлар ўтмишда неча бор содир бўлганидек, амалда бузилмаслиги учун, бундай ҳуқуқлар таъминланиши учун мустаҳкам юридик гарантия берилиши зарурлигини айтдилар. Кўпчилик фикрини ҳисобга олиб, лойиҳага қўшимча равишда «Корхоналар (бирлашмалар) ҳуқуқларига риоя этилиши гарантияси тўғрисида»ги модда киритилди. Унда давлат ҳокимияти ва бошқарувнинг барча органлари Қонун қоидаларига қатъий риоя этилиши учун жавобгар эканликлари таъкидланади.

Давлат корхонаси тўғрисидаги Қонунни Олий Советнинг ушбу сессияси қабул қилиши жуда катта аҳамиятга эга бўлади. Қонун кўп минглаб коллективлар турмушининг ҳуқуқий негизи ва нормаси бўлиб қолади. Қонун, шубҳасиз, совет кишиларининг меҳнат активлигини янада ошириб юборади, чунки унинг ҳар бир сатри халқ учун ғоят муҳим бўлган проблемаларни ҳал этишга, жамиятимизнинг социал ва иқтисодий ривожланишини бутун чоралар билан жадаллаштиришга қаратилган.

III. Тармоқ бошқарувини сифат жиҳатидан янги даражага кўтарайлик

Экономикадаги барча ўзгаришлар бошқарув бўғинлари ва энг аввало, тармоқ органлари — министрликлар ва идоралар бўғинлари бутун комплексини қамраб олган тақдирдагина тўла ҳажмда рўёбга чиқарилиши мумкин. Бу халқ хўжалигига раҳбарликнинг яхлит системасини ишлаб чиқиш ва унинг самарали амал қилишининг принципиал шартларидан биридир.

Докладчи тармоқ министрликларини ишини батафсил таҳлил этиб, тармоқ бошқарувини қайта қуриш зарурлиги тўғрисидаги хулосани асослаб берди. Министрликларнинг роли, уларнинг вазифаси ва ўрни корхоналарнинг ҳуқуқлари ҳамда масъулиятини кенгайтириш билан узвий боғлиқ ҳолда бўлиши барча ўзгартишларнинг асосий йўналиши, негизидир, деди у. Министрликлар эндиликда корхоналар билан муносабатда бутунлай иқтисодий таъсир воситаларига таянишлари зарур.

Корхоналарга раҳбарлик қилишнинг эскирган, қолоқ ташкилий структурасини дадил ўзгартириш йўли билангина тармоқ бошқарувида иқтисодий методлардан, янги хўжалик механизмидан самарали фойдаланиш мумкинлигини тажриба, практика кўрсатиб турибди.

Партия кенг кўламда маҳсулотни қайта ишлаб чиқариш ва социал ривожланиш вазифаларини мустақил бажараоладиган йирик бирлашмалар тузиш йўлини белгилаб, берди. Бош ташкилотларнинг имконияти техникавий даражани умуман оширишнинг негизи бўлиб қолаётганлиги учунгина муҳим бўлиб қолмай, йирик бирлашмаларгина тармоқ ва завод илм-фанини ишлаб чиқариш билан боғлашга, уларнинг узвий бирлигини таъминлашга, илм-фандан реал самара олишга қодир эканлиги учун ҳам муҳимдир. Шу мақсадда ишлаб чиқариш ва илмий ишлаб чиқариш бирлашмаларини, шунингдек тармоқлараро бирлашмаларни савдо-саноат, лойиҳа-саноат-қурилиш агросаноат ва бошқа бирлашмаларни ривожлантириш зарур.

Ишлаб чиқаришни янада яхлитлаштириш, хўжалик ҳисоби муносабатлари соҳасини кенгайтириш ва чуқурлаштириш янги, янада сафарбар этувчи, ихчам ва айни вақтда йирик ташкилий структураларни қидириб топишни талаб этаётганлигини мамлакатимиз ва чет эл тажрибаси кўрсатмоқда. Корхона тўғрисидаги қонун лойиҳасида ана шундай янги формалардан бири белгилаб берилган. Бу — давлат ишлаб чиқариш бирлашмаларидир. Бундай бирлашмаларнинг состави, уларни ташкил этиш формалари ҳозирги вақтда ишлаб турган одатдаги бирлашмалардан принципиал фарқ қилади. Давлат ишлаб чиқариш бирлашмаларига мустақил корхоналар, бирлашмалар, институтлар, транспорт, маиший хизмат ташкилотлари, ўқув ташкилотлари ва бошқа ташкилотлар кириши мумкин. Уларнинг ҳаммаси ягона хўжалик комплекси тариқасида ишлашлари керак. Айни вақтда давлат ишлаб чиқариш бирлашмалари составига кирувчи корхоналар ўзларининг хўжалик ҳисоби мустақиллигини сақлаб қолишларини алоҳида таъкидлаш лозим.

Йирик корхоналарни ташкил қилиш масалалари ҳар бир ҳолатда реал вазият ва конкрет вазифаларни ҳисобга олган ҳолда алоҳида-алоҳида ҳал этилиши керак. Ҳамма ерда ва ҳамма ишда ҳам катта корхоналар керак бўлавермайди. Унча катта бўлмаган корхоналар ҳам мустақиллик ҳуқуқига эга. Шу корхоналар самарали ишлагани, омилкор бўлгани, техника билан юксак даражада жиҳозлангани тақдирдагина мустақил бўлиши мумкин.

Тармоқ бошқарувини такомиллаштириш ундаги кўп поғоналиликни қисқартириш демакдир. Бу соҳада дастлабки қадамлар қўйилди. Ўзини оқламаган оралиқ бўғинлари — Бутуниттифоқ саноат бирлашмалари тугатилмоқда. Аммо ишни давом эттираверииш керак. Ишлаб чиқариш концентрацияси даражасига қараб министрлик ва идораларнинг ҳозирги кунда кичик тармоқларга раҳбарлик қилаётган бош бошқармаларини аста-секин тугатиш йўлини ўтказиш керак. Бошқача қилиб айтганда, тармоқ бошқармаларини қоида тарзида икки бўғинли системага ўтказиш зарур.

Саноатнинг базавий тармоқларини ривожлантириш проблемаларига алоҳида тўхталиб ўтиш даркор. Уларнинг айримларига ҳозирги кунда иттифоқ, республика министрликлари раҳбарлик қилмоқда. Тажриба шуни кўрсатдики, бошқарувнинг бундай схемаси ўзини оқламаяпти, энергетика ва электрлаштириш, кўмир саноати, қора ва рангли металлургия, геология, нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрликлари каби иттифоқ — республика министрликларини уларнинг халқ хўжалиги комплексидаги ролини ҳисобга олиб умумиттифоқ министрлигига айлантириш тўғрисида таклиф киритилмоқда.

Айни вақтда бевосита аҳолига хизмат кўрсатувчи ва регион инфраструктурасини ривожлантириш, социал масалаларни ҳал этиш билан боғлиқ бўлган ишлаб чиқаришга раҳбарликни одатда республика ва маҳаллий органлар амалга ошириши керак, деган принципга асосланиш зарур. Бир турдаги ва технология жиҳатидан бир-бирига боғлиқ корхоналарга эга бўлган бир қанча министрликлар ва идораларни йириклаштириш тўғрисидаги таклифлар ҳам диққатга лойиқдир. Бу таклифларни ўйлаб чиқиб, ҳар томонлама асосланган қарорлар қабул қилиш керак.

Министрликларнинг куч-ғайратларини тармоқни ривожлантириш истиқболларини белгилашга, халқ хўжалиги ва аҳолининг юксак сифатли маҳсулотга талабини қондиришга, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга қаратиш зарур, деб таъкидлади докладчи. Тармоқ бошқарув органлари корхона тўғрисидаги қонунга қатъий амал қилиб, меҳнат коллективларининг ташаббуслари ва омилкорлигига бутун чоралар билан кўмаклашишлари керак, албатта. Янги шароитда улар зиммасига иқтисодий нормативларни асосли тарзда белгилаш учун алоҳида масъулият юкланади. Тармоқларни бошқаришнинг ташкилий структурасини қайта қуриш ва вазифаларини ўзгартириш учун жуда қисқа муддат берилган — бутун ишни 1987—1988 йилларда ўтказиш зарур.

Министрлик ва идораларнинг марказий аппаратларида ҳам жиддий ўзгартишларни амалга ошириш керак. Уларнинг кўплаб майда бўлинмаларини йириклаштириш ёки тугатиш, марказий аппарат тузилишининг кўпроқ функционал принципларига, уни анча қисқартириш йўлига қатъий ўтиш зарур. Министрликлар ва идоралар коллегиялари роли кучайтирилиши ва оширилиши керак. Айни бир вақтда демократик негизда тармоқлар кенгашларини тузиш мўлжалланган. Бу кенгашларда етакчи корхоналарнинг директорлари, илғор ишчилар, катта олим ва мутахассислар кенг иштирок этадилар. Бу эса демократизмни бошқарув сифатини ошириш имконини беради.

Тармоқлар марказий аппарати иш услуби ва методларини тубдан ўзгартириш талаб қилинади. Министрликларда кўпгина истеъдодли ишлаб чиқариш ташкилотчилари, билимдон мутахассислар сон-саноқсиз қоғозларга кўмилиб кетиб, бюрократизм муҳити уларни ўз домига тортиб кетаётганлиги, бу ерда билим ва тажриба кўпинча бефойда бўлиб қолаётганлиги сир эмас. Бошқарувда иқтисодий методлар устун турадиган янги шароитда тармоққа раҳбарлик қилишга ташаббускор, ижодкор ходимларни жалб қилиш учун маънавий ва моддий имкониятлар яратилади.

IV. Хўжалик юритишнинг янги шароитида территориал бошқарув

Хўжалик механизми ислоҳоти шароитида, деб сўзини давом эттирди нотиқ, масъулият ошади, бу масъулиятни иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари, маҳаллий ҳокимият органлари территориянинг ҳақиқий хўжайинлари сифатида ўз зиммаларига олишлари керак. Улар ўз регионларида хўжаликни ривожлантириш учун барча зарур ваколатларга эга бўлишлари даркор.

Энг аввало иттифоқдош ва автоном республикаларни, ўлка ва областларни иқтисодий ва социал ривожлантиришни планлаштиришда принципиал ўзгартишлар белгиланган. Планлар комплекс характерга эга бўлиши, қайси идорага бўйсунишидан қатъий назар, ўз территорияларида жойлашган барча бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларни қамраб олиши лозимлиги бу соҳадаги янгиликдир.

Маҳаллий бюджет янгичасига тузилади. Региондаги барча корхоналар кимга бўйсунишидан қатъий назар, энди маҳаллий бюджетга меҳнат ва табиат ресурсларидан фойдаланганлик учун ҳақ тўлашга, шунингдек ўз фойдасининг маълум қисмини маҳаллий бюджетга ажратишга мажбурдир. Бу — социал адолатнинг объектив талабидир, чунки барча меҳнат коллективлари ўзлари яшаб, меҳнат қилаётган регионларнинг иқтисодий ва социал муҳити билан чамбарчас боғлиқдир. Ана шу иқтисодий негизга таянувчи бундай молиявий муносабатлар хўжаликни самарали юритишнинг таъсирчан омилига айланади.

Маҳаллий органлар регионни ривожлантириш манфаатлари йўлида ўз ҳуқуқларини амалда тўла-тўкис рўёбга чиқаришлари керак. Меҳнат коллективларининг фаолиятига маъмурий йўл билан аралашувга уринишларга чек қўйиш, уларнинг ресурсларини ўзбошимчалик билан тасарруф этиш одатларидан қутилиш зарур. Айни бир вақтда корхоналар, бирлашмалар ва иттифоқ министрликлари территориал органларга социал-маиший ҳамда ишлаб чиқариш инфраструктурасини комплекс ривожлантиришда амалий ёрдам беришлари, умумий хўжалик вазифаларини ҳал этишда актив қатнашишлари керак. Аммо буларнинг ҳаммасини янги шароитда иқтисодий, шартномавий негизларга қатъий амал қилган ҳолда бажариш керак.

Территориал бошқарув проблемалари комплексида социал ривожланиш муаммосига асосий диққат-эътибор қаратилиши лозим. Аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш умуман аста-секин яхшиланиб бормоқда, мамлакатда

(Давоми 3-бетда).

(Доклад қисқартириб босилмоқда).

Николай Никитович СЛЮНЬКОВ

Ўртоқ Н. Н. Слюньков 1929 йилда туғилган, белорус, 1954 йилдан бери КПСС аъзоси, маълумоти олий — Белоруссия қишлоқ хўжалигини механизациялаш институтини битирган.

Меҳнат фаолиятини 1950 йилда заводда мастер ёрдамчиси бўлиб бошлаган. Цех бошлиғи, завод комитетининг раиси, завод директори, Минск тракторсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори бўлиб ишлаган.

1972 йилдан Белоруссия Компартияси Минск шаҳар комитетининг биринчи секретари.

1974 йилдан СССР Давлат план комитети раисининг ўринбосари.

1983—1987 йилларда Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари бўлиб ишлаган.

1987 йилдан — КПСС Марказий Комитетининг секретари.

1986 йилдан — КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат 7, 10-ва 11-чақириқ СССР Олий Советининг депутати, 1983 йилдан бери СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофотининг лауреатидир.

Александр Николаевич ЯКОВЛЕВ

Ўртоқ А. Н. Яковлев 1923 йилда туғилган, рус, 1944 йилдан бери КПСС аъзоси. Ярославль Давлат педагогика институтини, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академиясини битирган. Тарих фанлари доктори, профессор, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

1941—1943 йилларда Совет Армиясида хизмат қилган. Улуғ Ватан урушининг қатнашчиси. Яралангалиги сабабли демобилизация бўлгач, институтда ўқиган, ВКП(б) Марказий Комитети ҳузуридаги Олий партия мактабининг тингловчиси бўлган. 1946 йилдан бери партия ишида бўлиб, КПСС Ярославль область комитетининг инструктори, бўлим мудири ўринбосари, бўлим мудири бўлиб ишлаган. 1953 йилдан бошлаб КПСС Марказий Комитети аппаратида инструктор, сектор мудири, Пропаганда бўлими мудирининг биринчи ўринбосари бўлиб ишлади.

1973 — 1983 йилларда СССРнинг Канададаги фавқулодда ва мухтор элчиси. 1983 йилдан бошлаб СССР Фанлар академияси жаҳон экономикаси ва халқаро муносабатлар институтининг директори бўлиб ишлаган.

1985—1986 йилларда КПСС Марказий Комитети Пропаганда бўлимининг мудири, 1986 йилдан — КПСС Марказий Комитетининг секретари.

1971 йилда А. Н. Яковлев КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзоси, 1986 йилда эса КПСС Марказий Комитетининг аъзоси қилиб сайланган. А. Н. Яковлев КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленумида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат қилиб сайланган. СССР Олий Советининг депутати.

Виктор Петрович НИКОНОВ

Ўртоқ В. П. Никонов 1929 йилда туғилган, рус, 1954 йилдан бери КПСС аъзоси, маълумоти олий — Азов-Қора денгиз қишлоқ хўжалик институтини олий малакали далачи-агроном ихтисослиги бўйича битирган. Институтни битирганидан кейин 1950 йилдан бошлаб Красноярск ўлкасида МТС бош агрономи, агрономия мактаби директорининг ўринбосари, МТС директори бўлиб ишлаган.

1958 йилдан бошлаб партия ишида: КПСС Красноярск ўлка комитети қишлоқ хўжалиги бўлими мудирининг ўринбосари, бўлим мудири, КПСС Марказий Комитети Партия органлари бўлимининг инструктори. 1961—1967 йилларда КПСС Татаристон область комитетининг иккинчи секретари.

1967 йилдан 1979 йилгача КПСС Мари область комитетининг биринчи секретари, шундан кейин қишлоқ хўжалигига агрохимия хизмати Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш-илмий бирлашмаси раиси — СССР қишлоқ хўжалиги министрининг ўринбосари бўлиб ишлаган. 1983 йилдан — РСФСР қишлоқ хўжалиги министри.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумида КПСС Марказий Комитетининг секретари қилиб сайланган.

В. П. Никонов 1971 йилдан бери КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, 1976 йилдан бошлаб эса Марказий Комитетнинг аъзосидир.

6—11-чақириқ СССР Олий Советининг депутатидир.

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

27 июнь куни КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда комиссиянинг 1987 йил 1 ярмидаги ишлари муҳокама қилинди.

КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг раиси И. В. Капитонов доклад қилди. Партия Марказий Комитетининг экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш масаласини кескин қилиб ўртага қўйган июнь Пленуми мамлакат ҳаётида муҳим воқеа бўлиб қолди, деди у. Пленум қарорларини, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг батафсил докладини совет кишилари мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш юзасидан ҳаракатларни аниқравшан программаси сифатида қабул қилдилар.

Марказий Ревизия комиссиясининг фаолияти таҳлил этилди. Комиссия маҳаллий партия ташкилотлари ревизия комиссиялари ишини активлаштиришга, уларнинг принципиаллиги ва жанговарлигини оширишга, комиссиялар фаолиятини ҳозирги талабларга мувофиқлаштириб қайта қуришга асосий эътибор берганлиги таъкидланди. Баъзи комиссиялар ўз ишини бирмунча яхшилашни таъминлай олмаганликлари ҳам айтиб ўтилди. Улар мавжуд камчиликларни тўла очиб ташламаётирлар. Бу камчиликларнинг бартараф этилишига эришмаяптилар, бузилишларни ревизия актлари қайд этиш билангина чекланиб қолмоқдалар.

Мажлисда сўзга чиққанлар ревизия комиссиялари ишларининг моҳиятини чуқур ва ҳар томонлама ўрганишлари, аниқланган камчиликларни бартараф этиш юзасидан партия комитетларига конкрет таклифлар киритишлари кераклигини таъкидлаб ўтдилар. Ревизия комиссияларининг фаолияти қайта қуришга ёрдам бериши учун, партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми олға сурган талабларга мос бўлиши учун ҳамма ишларни қилиш зарурлиги уқтирилди.

(ТАСС)

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ҲОЗИРГИ БОСҚИЧИДА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ТЎҒРИСИДА

(Боши 2-бетда)

қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун зарур шароитлар яратилган. Бироқ проблема ҳозирча ўткир бўлиб турибди. Маҳаллий бошқарув органлари, агросаноат комплекси бўлинмалари янги хўжалик механизмининг барча воситалари ва омилларидан ўз регионлари озиқ-овқат базасини мустаҳкамлаш ва кенгайтириш учун фойдаланишга мажбурлар. Бунинг учун умумиттифоқ фондига етказиб бериладиган маҳсулот қатъий ҳажми, маҳсулот етиштиришни кўпайтиришдан хўжаликлар манфаатдорлиги ошганлиги каби янги омиллардан самарали фойдаланиш зарур. Озиқ-овқат проблемасини ниҳоятда қисқа муддатда ҳал этиш учун территориал бошқарув органлари ривожланиш барча формаларидан, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ўстиришнинг барча резервларидан фойдаланишлари кераклиги мутлақо равшан. Бунда шахсий томорқа участкалари, боғдорчилик-полизчилик кооперативлари ва корхоналарнинг ёрдамчи хўжаликлари имкониятларидан кенг фойдаланиш зарур.

Ҳозирги кунда уй-жой проблемаси ҳам ўткир бўлиб турибди. Фактлар шундан далолат бермоқдаки, ҳамма республика ва областларда ҳам бу ишнинг муҳимлигини тушуниб етмаяптилар. Кўпгина маҳаллий органларда аниқ ҳаракат программаси йўқ, улар уй-жой қурилишини қандай манбалар ҳисобига ва қай тартибда олиб боришни аниқлаб олишган эмас. Буни эса аниқлаш зарур. Ҳозир уй-жой қурилиши учун маҳаллий органлар ҳам, иттифоқ ва республика министрликлари ҳам ва ниҳоят корхоналар ҳам маблағ ажратмоқдалар. Жойларда қурилиш барча қатнашчилари куч-ғайратларининг мувофиқлаштирилиши, ҳамма пул ва материал ресурсларнинг оқилона ўзлаштирилиши муҳимдир.

Докладчи депутатлар эътиборини аҳолини халқ истеъмоли товарлари ва хизматлар билан таъминлаш проблемасига ҳамда территориал органларнинг бу ишдаги ролига жалб этди. У иттифоқ ва республика саноати, савдо бозорнинг янги вазиятига дарҳол ва етарлича эпчиллик билан жавоб бермаяпти, деб таъкидлади. Чайқовчилар, хусусий усталарнинг ҳамон ошиғи олчилиги тасодиф эмас, салбий экономика миқёслари ўсмоқда, аҳволни тубдан ўзгартириш зарур.

Территориал бошқарув органлари олдида маиший хизматларни ривожлантириш соҳасида катта вазифалар турибди. Бу соҳада вужудга келган аҳвол шундайки, 1986 йилда ҳар бир шаҳарлик ҳисобига атиги 44 сўмлик хизмат кўрсатилган, қишлоқ аҳолиси учун эса учдан бир ҳисса кам хизмат кўрсатилган. Бир йил мобайнида хизмат кўрсатиш 7 процент ошган бўлсада, бу мутлақо етарли эмас. Суръатларни анча ошириш керак. Корхона ва бирлашмалар улар қайси идорага бўйсунишларидан қатъий назар ана шу муҳим ишга жалб қилинишлари зарур.

Янги иқтисодий механизм регионлардаги аҳоли пул даромадлари ва ҳаражатларини пухта мувозанатга келтириш учун иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига масъулият юклайди, афсуски, айрим республикалар бу соҳада ҳам асосан марказий органлар ёрдамига, ўз фойдаси учун товар ресурслари қайтадан тақсимланишига умид боғламоқдалар. Маҳаллий органлар ҳозирги аҳволни кескин ўзгартириш учун кооперативлар, аҳолининг якка тартибдаги меҳнат фаолиятини ҳам қўшган ҳолда ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг, савдо ва хизмат кўрсатишнинг барча формаларидан тўлароқ фойдаланишлари керак.

Кооперативлар ўнлаб, юзлаб марта кўп бўлиши, уларнинг экономикамизга ҳиссаси янада сезиларли бўлиши лозим. Уларнинг фаолияти яқин йилларда хизматлар ва умумий овқатланиш корхоналари умумий ҳажмидан камида 3—5 процентини таъминлашини кўзда тутиши керак. Бунинг учун барча шароит яратилган. Энди навбат маҳаллий органларнинг кундалик машаққатли ташкилотчилик ишларига, ташаббусига, уларнинг янги ишни амалий изга қўя билишига қолди. Психологик тўсиқни, йиллар мобайнида тўпланиб қолган нотўғри қарашларни, меҳнат фаолиятининг кооператив ва якка тартибдаги шаклларига салбий муносабатларни бартараф этиш муҳимдир.

Территориал бошқарувни қайта қуриш республика министрликлари ва идоралари ишини ташкил этишга ҳамда составига сифат жиҳатидан янгича ёндашувни талаб этади. Бу соҳада сўнгги ўн йилликлар мобайнида жуда кўп муаммолар тўпланиб қолди. Бошқарув бир қолипда қурилган, одатда, на иш кўламлари, на ишлаб чиқариш ихтисоси ҳисобга олинади. Марказда тўпланиб қолган структуравий схемалардан кўр-кўрона нусха кўчирилади. Иттифоқдош республикаларда ҳозир 800 дан ортиқ министрлик ва идора ишлаб турибди. Бу жуда катта рақам. Буни мутлақо хўжалик зарурати билан асослаб бўлмайди. Бошқарув бўғинлари областларда ҳам оқлаб бўлмайдиган даражада кўпайиб кетган.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети халқ депутатлари Советларининг ўз территорияларини иқтисодий ва социал жиҳатдан ривожлантиришни бошқаришда амалга ошган ҳуқуқларини рўёбга чиқариш учун катта-катта тадбирларни белгиладилар. Ўлкалар ва областларда бош ишлаб чиқариш-иқтисодий бошқармалар ташкил этилади. Бу бошқармалар ўз регионларида ишларнинг ташкилотчилари ва мувофиқлаштирувчилари бўлиб қолишлари, регионларни иқтисодий ва социал ривожлантириш комплекс планларининг ишлаб чиқилиши ҳамда бажарилишини таъминлашлари лозим. Улар зиммасига хўжаликни бошқариш маҳаллий органларига раҳбарлик қилишдан ташқари, ўлка ва область территориясида жойлашган барча бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш, уларга зарур ёрдам бериш вазифаси юкланган.

V. Марказий иқтисодий органлар фаолиятини тубдан қайта қуриш

Н. И. Рижков яхлит бошқариш системасида марказий иқтисодий органларнинг ўрни ва ролини таърифлаб, шуни таъкидладики, бу органлар партия ишлаб чиққан хўжалик ва социал ривожланиш стратегияси амалга оширилишини таъминлашлари, корхоналарнинг тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш принциплари асосида самарали фаолият кўрсатиши учун шарт-шароитларни яратиш борасидаги ишларга бошчилик қилишлари керак.

Давлат планлаштириши принципиал ўзгача сифатга эга бўлмоқда. Бу иш аввало истиқбол стратогиясини ишлаб чиқишга, экономикани ривожлантириш асосий йўналишлари ва мақсадларини белгилашга қаратилади. Умумдавлат вазифаларини ҳал этишда марказлаштирилган асосларни корхоналарнинг мустақиллиги, меҳнат коллективларининг манфаатлари билан энг мақбул тарзда қўшиб олиб бориш давлат планлаштиришининг муҳим вазифаси бўлиб қолмоқда.

Мамлакатимизнинг илмий-иқтисодий штаби — СССР Госплани ҳеч сўзсиз шу ишга бошчилик қилиши керак. Госплан бугунги кунда ўзининг юксак бурчига амалда мос келиши шарт. У диққат-эътиборни умумиқтисодий ва тармоқлараро пропорцияларни шакллантиришга, ишлаб чиқарувчи кучларни оқилона жойлаштиришга, инвестиция сиёсати ва фан-техника тараққиётининг йўналишларини белгилашга қаратиши лозим. Бутун хўжаликни мутаносиб равишда ривожлантириш, кенг социал программанинг амалга ошириш, мамлакатни халқаро меҳнат тақсимоти системасига актив жалб этиш, пухта мудофаа қобилиятини таъминлаш алоҳида ғамхўрлик соҳалари бўлиб қолмоқда.

Узоқ муддатли планлар ва беш йиллик планларининг мунтазам системасига ўтиш планлаштиришни такомиллаштириш учун принципиал аҳамиятга эга. Шу муносабат билан докладчи мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 15 йиллик даврга мўлжалланган концепцияси ва унинг негизида ишлаб чиқилаётган мамлакатни ривожлантиришнинг 15 йиллик истиқболдаги асосий йўналишларининг аҳамиятига тўхталиб ўтди. Бу йўналишлар партиянинг иқтисодий стратегиясини конкрет рақамлар ва топшириқларда моддийлаштириши лозим. Асосий йўналишлар беш йиллик даврлари бўйича ишлаб чиқилади ва шу тариқа иқтисодий ўсиш босқичларини белгилаб беради.

Беш йиллик планни ишлаб чиқиш жараёни сифат жиҳатидан ўзгармоқда. Беш йиллик план планлаштиришнинг умумий илк маълумотлари асосида қуйидан, корхоналардан бошланмоқда. Эндиликда корхоналар, уларнинг меҳнат коллективлари, кенг жамоатчилик план ечимларини ишлаб чиқишда қатнашиш реал имкониятига эгадирлар. Беш йиллик план ролининг кучайтирилганлиги, уни ишлаб чиқиш жараёни демократиялаштирилганлиги йиллик планлаштириш проблемасига принципиал жиҳатдан ўзгача ёндашишни тақозо этди. Партия Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети янги шароитларда ўн учинчи беш йилликдан бошлаб йиллик планларни тасдиқлашдан воз кечишни зарур, деб топди. Эндиликда корхоналар беш йиллик рақамларига асосланиб, унинг ҳар бир йили учун ўз ривожланишини мустақил белгилайдилар. Бундай ўзгартишларнинг асосий моҳияти шундаки, булар меҳнат коллективларининг эришилган натижадан, «база» деб аталмиш асосдан бошлаб планлаштиришдан иборат яроқсиз практикадан ниҳоят халос этади.

Докладда қайд этиб ўтилганидек, капитал маблағлар ҳажмини тақсимлаш, марказлаштирилган ва марказлаштирилмаган капитал маблағлар ўртасида мақбул нисбатни ўрнатиш вазифаси бошқача тарзда ҳал этилади. Госплан натура ҳолидаги буюмларнинг пропорцияларини бошқариш янги методларини эгаллаб олиши лозим. Экономикани ривожлантириш стратегик вазифаларига асосан давлат буюртмасининг составини шакллантириш — унинг энг муҳим вазифасидир.

Планларимизнинг социал йўналиши кескин кучайтирилганлиги муносабати билан устун йўналишларни тўғри белгилаш СССР Госпланининг муҳим вазифаси бўлиб қолмоқда. Планлаштиришнинг ва шу соҳани ривожлантиришнинг қолдиқ методидан узил-кесил ва абадий воз кечиш керак, деди Н. И. Рижков.

Сўнгра докладчи хўжалик юритишнинг барча даражаларида планларнинг мутаносиблиги проблемасига тўхталиб, ҳозирги шароитларда ресурсларни тежаш-мутаносибликни таъминлашнинг бош йўлидир, деди. СССР Госплани бутун баланс ишини янги сифат даражасига кўтариши, унинг ролини анча ошириши шарт. СССР Госплани ўз вазифаларини тўла даражада уддалай олиши учун унинг фаолиятини тубдан қайта қуриш, иш услуби ва методларини қатъиян яхшилаш талаб этилади. Хўжалик механизмини, экономикани планли бошқариш бутун системасини муттасил такомиллаштириб бориш СССР Госпланининг ниҳоятда аҳамиятли вазифаси бўлиб қолмоқда, албатта.

Халқ хўжалигига раҳбарликни қайта қуриш муваффақияти фан-техника тараққиётини жадаллаштиришни самарали бошқаришга бевосита боғлиқдир. Мана шу бутун жараёнга раҳбарликни кескин яхшилаш ниҳоятда зарур. Бунда ярим-ёрти чораларга ва қисман қарорларга асло йўл қўйиб бўлмайди. кенг қамровли, комплекс ёндашиш зарур.

Мана шу ўзгартишларда СССР фан ва техника давлат комитетининг роли жуда катта. У устун йўналишларни белгилаши, ижтимоий ишлаб чиқаришни революционлаштирувчи давлат тармоқ программалари, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар фан-техника тараққиёти программаси ишлаб чиқилиб, амалга оширилишини таъминлаши, тармоқлараро илмий-техника комплексларининг ишини мувофиқлаштириши ва йўналтириб туриши лозим. Ҳозир бунинг учун унга барча зарур ҳуқуқлар берилмоқда, у ана шу ҳуқуқлардан моҳирлик билан фойдаланиши шарт.

Завод секторидан бошлаб СССР Фанлар академиясигача мамлакатнинг бутун илмий салоҳиятини ишга солиш — бош вазифадир. Давлат корхонаси тўғрисидаги СССР қонуни фан-техника тараққиётини жадаллаштириш учун яхши омилларни таъминлайди. Илм-фаннинг завод секторини, ишлаб чиқариш ҳамда илмий ишлаб чиқариш бирлашмаларининг составига кирувчи институтлар ва ташкилотларни ривожлантириш қонунининг моддаларида уларнинг иш натижаларига бевосита боғлиқ қилиб қўйилган. Бу борадаги иш юришиб кетиши керак.

Мустақил институтлар ва илмий муассасаларнинг иш самарадорлиги ўсишига келганда, уларни хўжалик ҳисобига ва шартнома асосларига ўтказган тақдирдагина шундай бўлиши мумкин. Бундай институтлар ва муассасаларнинг иши корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг буюртмаларига мувофиқ конкурсли ишланмалар ва беллашувчилик асосида қурилади. Шундай қилган тақдирдагина, биз интитутларга маблағ сарфлашдан улар бажарадиган конкрет ишлар учун маблағ тўлашга ўта оламиз.

Материал-техника таъминоти жиддий куч-ғайратларни, ғоят зўр эътибор берилишини талаб қилади. Бунда улгуржи савдони кенг ривожлантириш бош йўналиш бўлиб қолмоқда. Айни шу улгуржи савдо хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш принципларига жуда тўлиқ мос келади, моддий ресурсларни тежаб-тергаб сарфлаш учун қулай шароитлар вужудга келтиради. Вазифа улгуржи савдони 4—5 йил мобайнида барча тармоқлар ҳамда регионлардаги корхоналар ва бирлашмаларни материал-техника билан таъминлашнинг асосий формасига айлантиришдан иборатдир. Бу ҳақиқатан ҳам фондлар ва нарядларсиз, истеъмолчиларнинг буюртмалари асосида, шартнома нархларининг, харидор учун социалистик беллашувни кенг қўлланиб ташкил этиладиган, амалий шерикни танлаб олиш имкониятига эга бўлган улгуржи савдо бўлиши муҳимдир. Пировард натижада бу ишлаб чиқариш воситаларининг социалистик бозорини вужудга келтириб, маҳсулот ишлаб чиқарувчининг ўз ҳукмини ўтказишини ва унинг бу ишдаги монополиясини бартараф этади. СССР Госснаби органлари, СССР Давлат агросаноат комитети системаси ҳамда бошқалар шундай ўзгартишларнинг ташаббускорлари ва амалга оширувчилари бўлиб қолишлари керак.

Ҳозирги босқичда маҳсулотни марказлаштирилган тартибда тақсимлаш ўз аҳамиятини сақлаб қолмоқда, давлат буюртмаси унинг планли асоси бўлиб қолади. СССР Госснаби материал-техника таъминотининг турли формалари оқилона қўшиб олиб борилишига эришиши, муомала жараёни барча қатнашчиларининг хўжалик ҳисоби жиҳатидан баббаравар жавобгарлиги вазиятини вужудга келтириши керак. Эндиликда Госнаб зиммасига кўпгина моддий балансларни ишлаб чиқиш учун ҳам жавобгарлик юклатилган.

Нарх белгилашни тубдан ислоҳ қилиш тўла хўжалик ҳисобини ҳамда ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашни жорий этишнинг зарур шартидир. Бу соҳадаги туб ўзгартишларсиз сарф-харажатларни камайтирувчи таъсирчан механизмни яратиш, нархлар структурасидан асоссиз дотацияларни чиқариб ташлаш, ишлаб чиқаришнинг зарар кўришини тугатиш мумкин эмас.

Нарх ҳосил қилиш тартибини жиддий равишда ўзгартириш мўлжалланган. Нархлар марказлаштирилган тартибда ғоят муҳим халқ хўжалиги ва социал аҳамиятга эга бўлган маҳсулотларга тасдиқланади. Министрликлар ва маҳсулот тайёрловчи корхоналар истеъмолчиларнинг розилиги билан шартнома нархларини белгилашда кенг ҳуқуқларни олади. Бундан ташқари, корхоналар ва кооперативлар ўзлари ишлаб чиқараётган товарларнинг бир қисмига нархларни мустақил белгилай оладилар.

СССР Нархлар давлат комитети ўз фаолиятини қатъиян қайта қуриши лозим. Нарх белгилашни тубдан ислоҳ қилишга тайёргарлик ва уни амалга оширишдан, улгуржи ва харид нархларини, юк ташиш тарифларини, шунингдек қурилишдаги нархларни қайта кўриб чиқишдан иборат жуда катта ишларни бажариш лозим бўлади. Бунда қайта қуришни чуқур ўйлаб, вазминлик билан ва айни вақтда қисқа муддатларда ўтказиш зарур: ўн учинчи беш йиллик плани янги нархларда тузилиши керак.

Чакана нархларга келганда, КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида уқдириб ўтилганидек, бундай нархларни ўзгартириш меҳнаткашларнинг турмуш даражасини ёмонлаштиришга олиб келмаслиги керак. Аксинча, меҳнаткашларнинг муайян категориялари учун турмуш даражасини юксалишига, социал адолат принципи яна ҳам изчилроқ рўёбга чиқарилишига олиб келиши лозим.

Молияга нисбатан янгича ёндашувнинг моҳияти, деб таъкидлади нотиқ, бир томондан иқтисодий ва социал ривожланиш планларининг мутаносиблигига, экономикадаги катта структуравий силжишларни амалга ошириш учун ресурсларни сафарбар қилишга молиянинг таъсирини кучайтиришдан иборат. Иккинчи томондан эса, корхоналар ҳамда маҳаллий органларнинг хўжалик соҳасидаги ташаббусини кенгайтириш, пировард иш натижалари учун уларнинг жавобгарлигини кучайтириш мақсадида шарт-шароитларни вужудга келтиришдан иборатдир. Буни шундай узоқ муддатли норматив ва молиявий норма лар системаси асосида бажариш зарурки, у корхоналарнинг пул ҳамда материал ресурслари аниқ-пухта мутаносиб бўлишини таъминласин.

Ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида мамлакат давлат бюджетининг роли жиддий равишда ўзгаради. Қайтариб берилмайдиган маблағ билан таъминлаш системаси ўтмишда қолади. Давлат бюджет маблағларини асосан экономикани структуравий қайта қуришга, комплекс тармоқ программаларини маблағ билан таъминлашга, фан-техника потенциалини кўпайтиришга, мамлакат социал тараққиётини жадаллаштиришга, унинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашга жамлайди. Бюджет даромадларининг структураси ҳам кескин ўзгаради. Даромадлар реал жамғармаларни ва ресурслар учун тўловларни оширишга тобора кўпроқ даражада таянадиган бўлиб қолади. Буларнинг ҳаммаси бюджетни зарур даражада мустаҳкамлаб, мутаносиб ҳолга келтиради.

Докладчи экономикамиз учун зарар кўриш каби жуда муҳим ва оғир масалага ҳам тўхталиб ўтди. 1986 йилда саноатнинг ўзидагина зарар кўрувчи корхоналар улуши 13 процентга етди. Кўрилаётган зарар халқ хўжалигига оғир юк бўлиб тушмоқда. Янги хўжалик механизми министрликлардан махсус чора-тадбирларни ишлаб чиқишни, зарар кўрувчи ҳар бир корхона учун шундай зарар кўришни тугатиш конкрет муддатларини белгилашни тақозо этади. Бундай чора-тадбирлар маълум, — у ҳам бўлса техника билан қайта жиҳозлаш, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишни такомиллаштириш, интизомни мустаҳкамлашдир. Бунда тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш механизми энг таъсирчан қуролдир.

Барча куч-ғайратлар бефойда бўлиб, ижобий натижалар бермаган тақдирда, СССР қонун лойиҳасида кўзда тутилганидек бир нарса — корхонани қайта ташкил этиш ёки тугатиш қолади, холос. Табиийки, фавқулодда ҳолатлардагина шундай қарор қабул қилинади... Бунда ҳеч сўзсиз барча меҳнаткашлар иш билан таъминланиши лозим.

Кредитнинг ролини ошириш, мамлакатнинг хўжалик турмушига фаол таъсир ўтказувчи кучини тўла даражада қайта тиклаш мақсадида бутун кредит системасини жиддий равишда қайта қуриш зарур. Мамлакатда олтита мустақил банкни: СССР давлат банки, ташқи иқтисодий фаолият, саноат-қурилиш, агросаноат банки, уй-жой коммунал хўжалиги ва социал ривожланиш банки, аҳоли меҳнат омонатлари ва унга кредит бериш банкини ташкил этиш тўғрисидаги таклифлар тайёрланган. Бундай қайта қуриш бош эмиссион ва расчёт маркази, пул-кредит системасининг ташкилотчиси сифатида СССР давлат банкининг ролини амалда кучайтириш имконини беради.

Тармоқ банкларида эса кредит иши хўжалик иши билан яна ҳам чамбарчас боғланади. Банклар фаолиятида тўла хўжалик ҳисобини жорий этиш тўғрисидаги масала ҳам муҳим бўлиб қолмоқда.

Иш ҳақи меҳнаткашларнинг шахсий манфаатларига таъсир ўтказилаётган воситалар ва омиллар орасида энг самарали ва сезиларлисидир, деб давом қилди сўнгра докладчи.

Маълумки, ҳозир меҳнат ҳақини ошириш учун маблағларни меҳнат коллективлари ишлаб топишлари керак. Бу хол ишлаб чиқариш самарадорлигини ўстиришдан, ўз ишларини яхшилашдан корхоналарни ниҳоятда манфаатдор қилади. Иш ҳақи фондидан фойдаланишда коллективларнинг ҳуқуқлари анча кенгайтирилди. Ходимларнинг меҳнатига тўланадиган ҳақ миқдорларидаги чеклашлар тугатилди. Меҳнат ҳақидаги текисчиликка батамом барҳам бериш лозим бўлади. Бундай текисчилик ходимларнинг ташаббуси ва ижодкорлиги учун аллақачон ҳақиқий офат бўлиб қолган эди. Ёмон ходимга кам ҳақ тўлашга журъат этилмаган, яхши ходимга эса кўп ҳақ тўлашдан хадиксиралган ўша сийқа методларни бартараф этиш керак. Мана шу барча муаммолар ниҳоятда муҳим социал аҳамиятга эга эканлиги СССР меҳнат ва социал масалалар давлат комитетининг фаолиятига янги оширилган талаблар қўймоқда.

Халқ хўжалигини бошқаришни қайта қуриш бутун давлат статистикаси ишини яхшилашни талаб қилади. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети СССР Марказий статистика бошқармасини СССР иттифоқ-республика давлат статистика комитетига айлантириш тўғрисида таклиф ҳозирладилар.

Сўнгра докладчи корхоналар ходимларида жиддий эътироз туғдираётган яна бир кескин проблемага тўхталди. Гап ҳар хил текширишлар, контрол инспекциялари ва ревизиялари авж олаётгани ҳақида бормоқда. Корхоналарни ортиқча ва ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайдиган текширишлар зулмидан халос қилиш ва мамлакатимизда контролни ташкил қилишнинг бутун системасини тартибга солишга қаратилган жиддий қарор зарур бўлиб қолди, деди у. КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми мамлакатда халқ контроли комитети базасида ягона яхлит системани вужудга келтиришни белгилади.

Янгича шароитда СССР Министрлар Советининг доимий органлари ҳам ўз фаолиятларини кучайтиришлари керак. Улар халқ хўжалиги комплексларига раҳбарлик савиясини жиддий оширишлари, ўз ишларининг услуби ва методларини яхшилашлари зарур.

Мамлакат экономикасига раҳбарлик системасининг тубдан қайта қурилиши СССР ҳукумати фаолиятини янада такомиллаштиришни талаб қилади. Ҳукумат партия иқтисодий стратегиясини оғишмай амалга оширишни, хўжалик юритишнинг ленинча принциплари ҳамда бошқаришни

(Давоми 4-бетда)

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ЕТТИНЧИ СЕССИЯСИ

МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ҲОЗИРГИ БОСҚИЧИДА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ТЎҒРИСИДА

(бошн 2—3-бетларда)

ҳар томонлама демократиялаш негизида халқ хўжалигида чуқур ўзгартишлар бўлишини таъминлашни ўзининг асосий вазифаси, деб билади. СССР Министлар Совети халқ хўжалигини бошқаришни изчиллик билан яхшилайверади, кучли социал сиёсатни амалга ошириб, ўз фаолиятида кўпроқ талабчанлик ва ўзини-ўзи танқид билан иш тутиб, истиқбол масалаларини ҳал қилишни ҳозирги вазифалар билан боғлаб амалга ошираверади, бошқаришнинг яхлит системаси принциплари ва қоидаларини изчил ва қатъият билан ўтказаверади.

VI. Халқ хўжалигини бошқариш системасини қайта қуриш юзасидан ташкилий-амалий ишлар

КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми маъқуллаган халқ хўжалигини бошқаришни қайта қуришнинг революцион программасини энг қисқа муддатда реал ишлай бошлаган системага айлантириш жуда катта аҳамиятга молик вазифадир. Ҳамма режаларни амалда рўёбга чиқариш учун бошқариш барча бўғинларининг жуда катта куч-ғайрати, зўр бериб олиб бориладиган ташкилотчилик, сиёсий, иқтисодий ишлари, пухта келишиб олинган ҳаракатлари керак бўлади.

Мамлакат экономикасини бошқаришни чуқур қайта қуриш жараёни шубҳасиз маълум вақтни талаб қилади. Ҳозирги пайтда бу ишда икки муҳим босқич кўзга ташланмоқда. Биринчи босқич энг мураккаб ва масъулиятли бўлиб, бу босқичда хўжалик юритишнинг эски методларидан янги методларига ўтилади. Биз бу босқични чўзиб юборишга ҳақимиз йўқ. Бу босқич ҳозирги беш йиллик даври билан чекланиши лозим.

Бу босқичда давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР қонунини жорий этиш асосий иш бўлади. Маълумки, қонун тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида амал қилишга мўлжалланган. Қонун реал ишлай бошлаши учун моддий ишлаб чиқаришнинг барча тармоқларидаги корхоналарни қисқа муддатда ана шу принциплар асосида ишлашга ўтказиш зарур. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети корхоналарни янги принциплар асосида ишлашга ўтказишни 1988—1989 йилларда амалга ошириш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Машинасозлик ва химия-ўрмон комплекслари, металлургия, барча турдаги транспорт ва бошқа бир қатор тармоқларнинг бирлашмалари ҳамда корхоналари келгуси йилданоқ янгича ишлай бошлайди. Саноатда ишлаб чиқарилаётган маҳсулот умумий ҳажмининг салкам 60 проценти ана шундай корхоналар улушига тўғри келади.

Беш йилликнинг қолган йилларида жуда катта иқтисодий ишларни амалга оширишга тўғри келади. Бу биринчи галда нарх белгилашни такомиллаштиришга, материал— техника таъминоти системасини ва молия кредит механизмини кенг кўламда қайта қуришга оиддир.

Ташкилий структураларни ўзгартириш юзасидан комплекс чораларни амалга ошириш — турли типдаги йирик ишлаб чиқариш бирлашмалари тузиш, тармоқни бошқаришнинг асосан икки бўғинли системасига ўтишни ниҳоясига етказиш, иттифоқ ва республика министрликлари ҳамда идоралари структураси ва составини аниқлаш керак.

Ниҳоят, биринчи босқичда ўн учинчи беш йиллик планини янги асослар ва принципларда тузмоқ керак. Бунинг устига, янги беш йиллик учун прогрессив, илмий жиҳатдан асосланган, ўзгармас иқтисодий нормативларни тайёрлаш ва уларни ўз вақтида корхоналарга етказиш айниқса муҳимдир. Шунингдек эскириб қолган барча қоидаларни, инструкциялар ва методикаларни бекор қилиш зарур. Бу ишларнинг ҳаммасини келгуси беш йилликка янги хўжалик механизми билан кириб бориладиган қилиб ташкил этиш ва бажариш керак. Аммо шундан кейин ҳам бошқаришни такомиллаштириш ишлари тўхтаб қолмаслиги керак. Шугина эмас, экономика янги хўжалик механизми изига тўла равишда ўтказилгандан кейин асосий ишлар бошқариш яхлит системаси барча бўғинлари ва элементларининг аниқ-пухта ишлашини таъминлашга қаратилади.

Бу эса иккинчи босқичнинг энг муҳим вазифасидир. Жиддий ва зўр бериб, аналитик ҳамда ташкилий ишларни олиб бориш талаб қилинади. Бу ишлар чоғида бутун системанинг кучли ҳамда ожиз томонларини аниқлашга, нуқсонларни ва юз бериши мумкин бўлган камчиликларни ҳамда таъминланмай қолган боғланишларни бартараф этишга тўғри келади.

1965 йилги ислоҳотнинг аччиқ тажрибалари такрорланишига йўл қўймаслик керак, ўшанда ҳаракатдаги сусткашлик, қарорларнинг пухта эмаслиги, чалакамчаттилиги хўжалик юритиш ялпи механизми самарадорлигини амалда йўққа чиқариб қўйган эди. Ўшанда қолоқлик ва турғунлик кучлари устун келиб, ҳамма нарса эски изига, фақат олдингисидан ҳам ёмонроқ тусдаги изга қайтган эди.

Бундан битта хулоса чиқариб олиш керак— . яъни, янгилик учун курашиш, охиригача курашиш лозим. Ҳозир ҳам бу янгилик ҳаётга осонгина, қаршиликсиз, ўз-ўзидан сингмаслигини аниқ-равшан тасаввур қилиш лозим. Бу йўлда кўпгина ғовларни ва қийинчиликларни, қаршилик кўрсатишни, уддалай олмаслик ва уқмасликни, амалга оширилаётган чора-тадбирлар моҳиятини тушуниб етмасликни бартараф этишга тўғри келади. Бу ишни куч-ғайратларни бирлаштириб, одамлар билан саботли ва қатъиятли ишлаш билан бажармоқ лозим.

Лекин бу йўлда учраши мумкин бўлган энг хавфли нарса— барча прогрессив янгиликларни бўғиб ташлашга қодир бўлган бюрократизм ва расмиятчиликдир. Уларга қарши мумкин бўлган барча методлар ва воситалар билан шафқатсиз курашмоқ керак. Қайта қуришнинг энг самарали қуроли ижтимоий турмуш ва бошқаришни қатъий демократиялаш, ҳамма жараёнларнинг кенг ошкоралигидир.

Иқтисодий методларга асосланган бошқариш системаси тўла куч билан ишлай бошлаши учун кўплаб раҳбарлар ва мутахассисларнинг иқтисодий саводсизлигини тугатиш, таълимнинг замонавий формаларини жорий этиш керак. Бунинг учун малака ошириш системаси таъсирчанлигини кескин даражада кўтариш, ихтисослаштирилган иқтисодий-бошқарув ходимларини қайта тайёрлашни кенгайтириш лозим. Корхоналар ва бошқарув органларининг янги шароитдаги ижобий тажрибаларини зарра-ма-зарра тўплаб, бу тажрибаларни ҳамманинг мулкига айлантириш зарур.

Корхона тўғрисидаги қонун лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси, КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми, ижтимоий турмушни демократиялаш жараёнининг кучайиб бораётганлиги совет кишилари партиянинг янгилаш йўлини фаол қўллаб-қувватлаётганликларини кўрсатмоқда. Мана шунинг ўзи Ленин партиясининг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш йўли муваффақиятли амалга оширилишининг энг ишончли гарантиясидир, деди пировардида Н. И. Рижков. **(Давомли қарсаклар).**

(ТАСС).

ҚАТЪИЙ ИҚТИСОДИЙ ЎЗГАРИШЛАР ЙЎЛИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

бутун хўжалик механизмини пухта йўлга қўйишда, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, халқ хўжалиги тараққиётининг энг муҳим пропорцияларини шакллантириш ишида бу органларнинг роли тўла-тўкис рўёбга чиқиши керак.

Маҳаллий Советларга ва республика органларига қўшимча ваколатларнинг берилишини уларнинг моддий ва молиявий базасини мустаҳкамлашни, хўжалик соҳасидаги ташаббус учун имкониятларни кенгайтиришни тақозо этади.

Нотиқ инсон омилининг муҳимлигини уқтириб ўтди, белгиланган ўзгартишларнинг муваффақияти, янги хўжалик механизмининг самарадорлиги пировард натижада инсон омилига боғлиқдир. Йирик иқтисодий, социал, экологик ва бошқа муҳим муаммоларга таалluқли бошқарув қарорларини ишлаб чиқишда меҳнаткашларнинг иштирокини кенгайтириш зарур.

Пировардида нотиқ бундай деди: палаталарнинг доимий комиссиялари Олий Советга давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги қонунни комиссияларнинг қўшимча докладида айтилган мулоҳазаларни эътиборга олиб тасдиқлашни тавсия қиладилар. СССР Министрлар Совети тақдим этган СССР Олий Советининг муҳокама этилаётган масалага оид қарорлари лойиҳаларини ҳам қабул қилиш таклиф этилади, бу лойиҳалар комиссияларнинг иштироки билан тайёрланган. Шу билан палаталарнинг қўшма мажлиси тугади.

ИТТИФОҚ СОВЕТИДА

Соат 13 да Катта Кремль саройида Иттифоқ Советининг биринчи мажлиси бошланди.

М. С. Горбачев, В. И. Воротников, А. А. Громико, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, М. С. Соломенцев, В. В. Шчербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Тализин, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, И. В. Капитонов ўртоқларни депутатлар ва меҳмонлар қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мандат комиссиясининг янги сайланган депутатлар ваколатларини текшириш тўғрисидаги доклади юзасидан тегишли қарор қабул қилинади. Палаталарнинг баъзи доимий комиссиялари составига ўзгаришлар киритилди.

Мажлис қатнашчилари мамлакат иқтисодий тараққиётининг ҳозирги босқичида халқ хўжалигини бошқаришни қайта қуриш тўғрисидаги масалани муҳокама қилишга ўтадилар.

РСФСР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, Россия давлат агросаноат комитетининг раиси депутат **Л. Б. Ермин** бундай деди: агросаноат комплексини қайта қуришнинг биринчи босқичида республикада қишлоқ хўжалигини қайта ишлаш саноати ва хизмат қилиш корхоналари билан интеграциялаш вазифалари суст ҳал этилмоқда. Иш манфаатлари нарх белгилаш системасини такомиллаштиришни ҳам талаб қилади.

Республикада саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажмлари соҳасидаги қолоқлик тугатилган бўлишига қарамай. деб таъкидлади Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари депутат **Б. В. Качура,** иқтисодий ва социал соҳадаги кўпгина муҳим вазифалар ҳозирча қониқарсиз ҳал этилмоқда. Раҳбар кадрларнинг бир қисми ҳали ҳам одатдаги эски иш усулларидан воз кечмаётганликлари, бу усулларни ўзгартира олмаётганликлари, баъзан эса шундай қилишни хоҳламаётганликлари сезилиб турибди.

Социалистик демократиянинг ўзини-ўзи бошқариш, цех, бригада кенгаши, раҳбарларни сайлаш сингари муҳим элементлари меҳнат коллективимиз турмушига сингиб бормоқда, деди Чимкентдаги «Фосфор» ишлаб чиқариш бирлашмасининг аппаратчиси депутат **А. А. Бризгалова.**

СССР Фанлар академияси космик тадқиқотлар институтининг директори депутат **Р. С. Сагдеев** фан билан технологиянинг ўзаро алоқаси жараёни ҳақида гапирди.

Новосибирск область Ординское районидаги «Большевик» колхозининг раиси депутат **Ю. Ф. Бугаков** ўз нутқини қайта қуриш шароитида ички хўжалик ҳисобини такомиллаштириш масалаларига бағишлади.

КПСС Свердловск область комитетининг биринчи секретари депутат **Ю. В. Петров** қайта қуриш тажрибасини оммалаштириш ва жорий этишнинг эпчил системаси кераклигини уқтириб ўтди.

СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министри депутат **А. А. Ежевский** тармоқ ишини қайта қуриш муаммоларига эътиборни қаратди.

Нотиқ қишлоқ меҳнаткашлари хўжалик ҳисобининг, коллектив оилавий пудратнинг имкониятларини яхши англаб олганликларини ва қишлоқ хўжалик техникасига иқтисодий манфаат, пишиқ-пухталик ва сифат нуқтаи назаридан тобора кўпроқ баҳо бера бошлаганликларини таъкидлади.

Москва Совети ижроия комитетининг раиси депутат **В. Т. Сайкин** ўз нутқини экономикани бошқаришни қайта қуриш, ўз регионларини комплекс ривожлантириш ишида маҳаллий Советларнинг ўсиб бораётган роли ва масъулиятига бағишлади. У. жумладан, корхоналар ва маҳаллий Советларнинг манфаатларини бир ерга жамлаш лозимлигини айтди.

Шу билан Иттифоқ Советининг мажлиси тугади.

КОЛОМЕЙЦЕВ Виктор Афанасьевич

Халқ депутатлари Ғалаба район Совети ижроия комитетининг раиси Виктор Афанасьевич Коломейцев оғир ва узоқ давом этган касалликдан сўнг 1987 йил 26 июнда вафот этди.

В. А. Коломейцев 1946 йил 16 сентябрда Ғалаба районидаги Солдатск посёлкасида туғилди. Ўрта мактабни тугатганидан сўнг Совет Армияси сафида хизмат қилди. Сўнгра Оққўрғон райони автобазасида слесарь, шофёр бўлиб, «Узсельхозтехника» Оққўрғон район бирлашмасида слесарь бўлиб ишлади.

1970 йилда В. А. Коломейцев Куйбишев политехника институтига ўқишга кирди. 1975 йили институтни тугатганидан сўнг Навоий химия комбинатида мастер бўлиб, сўнгра Қуйи Чирчиқ текстиль-галантерия фабрикасида катта инженер-электрик бўлиб, Ғалаба экспериментaль-механика заводида катта мастер, шу заводнинг бош инженери бўлиб ишлади. 1979 йилдан КПСС аъзоси. Ғалаба район партия комитети ташкилий бўлими инструктори, сўнгра эса шу бўлимнинг мудири бўлиб ишлади.

1986 йилда В. А. Коломейцев халқ депутатлари Ғалаба район Совети ижроия комитетининг раиси қилиб сайланди. Бу ишда унинг катта ташкилотчилик қобилияти, ўзига ва ўртоқларига нисбатан юксак талабчанлиги тўла намоён бўлди. В. А. Коломейцев зийрак, ғамхўр инсон эди. У ўзини таниган ва бирга ишлаган кишилар орасида, бутун район меҳнаткашлари орасида юксак обрў-эътибор ва ҳурмат қозонди.

Виктор Афанасьевич Коломейцев халқ депутатлари Тошкент область Советининг депутати эди.

Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди Виктор Афанасьевич Коломейцевнинг ёрқин хотираси қалбларимизда абадий яшайди.

Т. А. Алимов, П. М. Абдураҳмонов, О. Г. Айдаков, Э. Алиев, Т. А. Орифхонов, В. Г. Гордиенко, Н. И. Гусаков, Д. Н. Жаҳонгирова, В. И. Колибердин, А. М. Мансуров, Р. А. Попов, Р. Қ. Турсунов, К. Х. Холмирзаев, Э. И. Фозилов.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЙИГИРМАНЧИ ЧАҚИРИҚ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Халқ депутатлари область Совети ижроия комитети **қарор қилади:**

I. Йигирманчи чақириқ халқ депутатлари область Советининг биринчи сессияси 1987 йил 11 июлда Тошкент шаҳрида чақирилсин.

II. Халқ депутатлари область Советининг сессиясида кўриб чиқиш учун қуйидаги масалалар киритилсин:

— мандат комиссиясини сайлаш;

— сайланган депутатларнинг ваколатларини тан олиш юзасидан мандат комиссиясининг доклади;

— халқ депутатлари область Советининг ижроия комитетини сайлаш;

— область Совети доимий комиссияларини тузиш ва уларнинг составларини сайлаш;

— область бўлимлари ва бошқармалари раҳбарларини тасдиқлаш;

— область халқ контроли комитетини тузиш;

— ижроия комитет қошида балоғатга етмаганлар иши бўйича, ичкиликбозлик ва гиёҳвандликка қарши кураш бўйича комиссиялар, кузатув комиссиясини тузиш;

— область судини сайлаш;

— халқ депутатлари область Советининг КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми қарорлари асосида ўз ишини қайта қуриш соҳасидаги вазифалари.

Область Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари
О. АЙДАКОВ.
Область Совети ижроия комитети секретари
А. МАНСУРОВ.

Тошкент шаҳри, 1987 йил 24 июнь.

ЭРТАГА— НАВБАТДАГИ ҚАБУЛ

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги жамоатчи Совет навбатдаги қабулни эртага — 1 июль соат 17.00 дан бошлаб ўтказади. Бу сафар меҳнаткашларни жамоатчилик Советининг аъзоси, область социал таъминот бўлими давлат пенсиялари ва нафақалари секторининг мудири Анвар Акбаров қабул қилади ва уларни қизиқтирган саволларга тегишли қонунлар асосида жавоблар қайтаради.

Жамоатчи Совет қабулхонаси Ленинград кўчаси, 32 уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48; 32-53-54.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖАМОАТЧИ СОВЕТ ҚАБУЛХОНАСИ.

Жаҳон газеталари саҳифаларида

Чет эл матбуоти КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида қабул қилинган қарорларнинг кўлами ва муҳимлигини таъкидлаб, унинг якунларини шарҳлашни давом эттирмоқда. Бу қарорлар, деб уқтиради кўпгина матбуот органлари, экономикани бошқаришни тубдан ислоҳ қилишга, бутун жамиятни совет жамиятида чуқур ўзгартишларни амалга оширишга сафарбар этишга қаратилган бўлиб, социализмни такомиллаштириш ва мустаҳкамлашда шубҳасиз муҳим тарихий босқич бўлиб қолади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми, деб ёзади Болгариянинг «Работническо дело» газетаси, экономикани ва бутун хўжалик механизмини бошқаришни тубдан ислоҳ қилиш программаси билан КПСС йилномасига киради. Софияда чиқадиган «Поглед» ҳафталик газетаси «Октябрнинг бевосита давоми» деган сарлавҳа остида шарҳ бериб, совет экономикасини бошқаришни ислоҳ қилишнинг мазмуни ва йўналишлари кўпроқ социализм, кўпроқ демократия таъминланишида ўз ифодасини топаётганлигини уқтириб ўтади.

Парижнинг «Монд» газетаси иқтисодий ислоҳот рўёбга чиқиши мумкин бўлган тадбир эканлигини таъкидлайди. Совет экономикасининг бирорта соҳаси туб ўзгаришлардан четда қолмади, деб ёзади газета. Франциянинг бошқа бир «Матэн» газетаси Совет Иттифоқидаги кенг кўламли иқтисодий ислоҳотни Пленум қатнашчилари якдиллик билан қўллаб-қувватлаганлигига эътиборни жалб этади.

Ҳиндистоннинг «Декан геральд» газетаси КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Пленумда сўзлаган якунловчи нутқини баён этиб, совет жамияти янгиланиб ва ҳаракатга келиб, янги мазмун касб этганлигини, амалий ҳаракатлар эса тобора активлашиб, янада сезиларли натижалар бераётганлигини таъкидлайди.

Венгриянинг «Непсабадшаг» газетаси ВХР Давлат Кенгашининг ўз ишини тамомлаган сессияси якунларини шарҳлаб, ҳозирги вақтда давлатнинг иқтисодий сиёсатини амалга ошириш учун янада унумли ишлаш, зўр изчиллик кўрсатиш зарур, деб ёзади. Меҳнаткашлар коллективларини қарорлар қабул қилишга жалб этиш, шунингдек иқтисодий жараёнларни тез англаб олиш, билимдонлик бунинг зарур шартидир.

Франциянинг «Либерасьон» газетаси бугун Европа иқтисодий ҳамжамияти кенгашининг давлат ва ҳукумат бошлиқлари иштирокида Брюсселда очиладиган сессияси тўғрисида ёзиб, учрашув Европа иқтисодий ҳамжамиятида молиявий ва сиёсий қийинчиликлар туфайли ҳавотирлик кучайган вазиятда ўтишини таъкидлайди.

Газеталар Жанубий Кореяда кескин аҳвол сақланиб қолаётганлиги тўғрисида ёзади. Жанубий Корея шаҳарларида бўлиб ўтаётган ҳукуматга қарши намойишлар мамлакатда диктаторлик тартибини ўзгартиришни истамаётган президент Чон Ду Хван ғоят номатлуб шахс бўлиб қолаётганлигидан далолат беради. У ўз мамлакати гражданларига кўпроқ эркинликлар беришни ваъда қилаётган бир пайтда полиция 20 дан ортиқ кишини кўздан ёш оқизувчи гранаталар ёрдамида тарқатиб юбормоқда ва ҳатто ер ости ўтиш жойларига ҳам гранаталар ташламоқда, деб ёзади «Монд» газетаси.

(ТАСС).

Редактор
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

М. Қорнёқубов номидаги ўзбек Давлат концерт-филармония бирлашмаси

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
30 ИЮНЬ соат 19.30 да
БАДИИЙ КОЛЛЕКТИВЛАР БУТУНИТТИФОҚ КОНКУРСИНИНГ ЛАУРЕАТИ, ЎЗБЕКИСТОН ЛЕНИН КОМСОМОЛИ МУКОФОТИНИНГ ЛАУРЕАТИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ШОДЛИК» АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

К О Н Ц Е Р Т И

ҚАТНАШАДИЛАР:
Ўзбекистон ССР халқ артисти, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати
Қизлархон ДЎСТМУҲАМЕДОВА
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист; Қорақалпоғистон АССР халқ артисти **Гулшод ОТАБОЕВА**
СОЛИСТЛАР: **Нуриддин Ҳайдаров, Бахтиёр Ҳолхўжаев, Лола Оқилова**
Программани **Ўткир СИДДИҚОВ** бошқариб боради.
Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассасида соат 14 дан бошлаб сотилмоқда.

Ю. А. ГАГАРИН НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ТЕХНИКУМИ
1987-1988 ўқув йилига КУНДУЗГИ ВА КЕЧКИ БЎЛИМЛАРГА қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

САМОЛЁТСОЗЛИК МЕТАЛЛАРГА ҚИРҚИБ ИШЛОВ БЕРИШ, АСБОБСОЗЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШИ, САНОАТ АСБОБ-УСКУНАЛАРИНИ МОНТАЖ ВА РЕМОНТ ҚИЛИШ МАШИНАСОЗЛИК САНОАТИ КОРХОНАЛАРИДА ПЛАНЛАШТИРИШ, ПРОГРАММАЛИ БОШҚАРИЛАДИГАН СТАНОКЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА УЛАРНИ СОЗЛАШ.

Ўқишга 8 ва 10 синф маълумотига эга бўлганлар қабул қилинади.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Кундузги бўлимнинг ўзлаштирувчи ўқувчилари ойига 30 сўмдан 45 сўмгача стипендия оладилар, аълочилар стипендияга қўшимча 50 процент, яхши баҳолилар —25 процент устама ҳақ билан таъминланадилар.

Техникумнинг кундузги бўлимини тугатиб имтиёзли диплом олган ўқувчиларга ўқишни давом эттириш учун институтларга йўлланма берилади.

Саккиз йиллик мактабни мақтов қоғози, ўрта мактабни олтин ёки кумуш медаллар билан битирганлар, кириш имтиҳонлари олинадиган фанлардан «айрим фанларни ўзлаштиришдаги алоҳида муваффақиятлари учун» мақтов қоғозини олган ўқувчилар, шунингдек ўрта ҳунар-техника билим юртларини имтиёзли диплом билан тамомлаган ўқувчилар техникумга кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар.

Ўрта ҳунар-техника билим юртларини ёки мактабларни «4» ва «5» баҳоларда тамомлаган ўқувчилар ҳам (тегишли мутахассислик ва таълим формаларига кўра) металларга қирқиб ишлов бериш (ўнинчи синфни битириб кечки бўлимга кираётганлар; саккизинчи синфни битириб кундузги бўлимга кираётганлар), асбобсозлик ишлаб чиқариши. саноат асбоб-ускуналарини ремонт қилиш (саккизинчи синфни битириб кундузги бўлимга кираётганлар), программали бошқариладиган станоклардан фойдаланиш ва уларни созлаш, машинасозлик саноати корхоналарида планлаштириш ўнинчи синф ва ўрта ҳунар-техника билим юртларини битириб кечки бўлимга кираётганлар) ихтисосликлари бўйича техникумга кириш имтиҳонларисиз (қабул қилинувчиларнинг 60 проценти доирасида) қабул қилинадилар.

Аризаларни қабул қилиш тўхтатилишидан 4 кун олдин кириш имтиҳонларисиз қабул амалга оширилади.

Қолган ўринларга конкурс имтиҳонларидан муваффақиятли ўтган ўқувчилар қабул қилинади.

Аризалар: кундузги бўлимга 8-синф маълумоти билан — 31 июлгача, 10-синф маълумоти билан — 15 августгача, ўнинчи синф маълумоти билан 15 сентябргача қабул қилинади.

Аризага қуйидагилар илова қилинади: маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асли), медицина справкаси (086/У форма), 6 дона фотосурат (3х4 см), меҳнат дафтарчасидан кўчирма (ишловчилар учун); паспорт, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома, ҳарбий билет ёки ҳарбий хизматга лаёқати ҳақидаги гувоҳнома шахсан кўрсатилади.

Кириш имтиҳонлари кундузги бўлимда — 1 августдан 21 августгача ўтади, 8-синф маълумотига эга бўлганлар — математикадан (оғзаки), она тилидан (диктант); 10-синф маълумотига эга бўлганлар — математикадан (оғзаки), она тилидан (иншо) топширадилар: **кечки бўлимда — уч муддатда — 20 сентябргача ўтади.**

Техникумнинг ётоқхонаси йўқ. Прописка билан таъминламайди.

Адрес: 700006, Тошкент шаҳри, Куйбишев кўчаси, 12-уй, 111-аудитория (5, 7, 12, 18 58, 68, 133-автобуслар; 2, 3, 4, 13, 22. 25, 28-трамвайлар; 1, 8, 10, 11,13, 16-троллейбусларнинг «Революция хиёбони» бекати). Справкалар учун телефонлар: 33-89-22, 33-69-34.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети
Тошкент шаҳар ҳунар-техника таълими бошқармаси
56-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТЎҚУВЧИЛАР, ЙИГИРУВЧИЛАР, КАЛАВАЛОВЧИЛАР, ПИШИТУВЧИЛАР, ҚАЙТА ТАРОВЧИЛАР, ҒАЛТАККА ИП ЎРОВЧИЛАР, ПИЛИКЛОВЧИЛАР, КАЛАВА ЭШУВЧИЛАР.

Ўқиш муддати — 1-3 йил.

ЎҚИШГА 8, 10-СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

3 йил таълим олувчи ўқувчилар ўқиш даврида бепул иссиқ овқат, кийим-бош билан таъминланадилар. 10-синф маълумоти билан ўқишга қабул қилинганларга 30 сўм стипендия ва база корхона ҳисобидан қўшимча 40 сўм ҳақ тўланади.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ҳамма ўқувчиларга ишлаб топилган меҳнат ҳақининг 50 проценти тўланади.

Билим юртини 3 йил ўқиб тугаллаган ўқувчилар касб билан бирга тўлиқ ўрта маълумот ҳам оладилар, аълочи ўқувчиларга имтиёзли равишда техникум ва олий ўқув юртларига ўқишга киришлари учун йўлланма берилади.

Ўқиш даври узлуксиз меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

ЎҚИШ ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юрти ётоқхонага, спорт комплексига эга. Техника ижоди, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди. Билим юрти қошида автомобиль ҳайдашга ўрганиш пуллик курси мавжуд.

Билим юртига киришни истовчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ариза, маълумоти ҳақидаги ҳужжат, медицина справкаси, 6 дона фотосурат (3х4 см.), характеристика, яшаш жойидан справка.

Аризалар ҳар куни соат 9 дан 18.00 гача қабул қилинади.

Машғулотлар — группаларнинг комплектланишига қараб бошланади.

Билим юрти адреси: 700198, Тошкент шаҳри, Сергели райони, Қўйлиқ массиви 5-«Б», 50-уй (37 э, 45, 55--автобуслар; 26-трамвайнинг «Диспетчерская» бекати). Телефонлар: 90-19-71, 90-61-11, 90-19-81, 90-60-09.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
(«Ташкентская правда»)
Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов

Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент Ленинград кўчаси, 32

Р. 08845 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684. В. 1602. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12